ҒАЛАБА БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • №109 (18.287). • Якшанба, 1982 йил, 9 май • Баҳоси 3 тийин.

Совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги мислсиз жасорати асрлар бўйи яшайверсин!

СССР мудофаа министрининг БУЙРУҒИ

1982 йил 9 май № 125 Москва шаҳри.

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар!

Прапоршчик ва мичман ўртоқлар!

Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Армия ва флот ветеранлари, Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари, ўртоқлар!

Бугун совет халқи ва унинг жангчилари, қардош социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари, бутун тараққийпарвар инсоният совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабаси 37 йиллигини байрам қилмоқдалар.

Ғалаба байрами совет кишиларининг, армия ва флот жангчиларининг юксак сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати жўш урган вазиятда нишонланмоқда. Мамлакат меҳнаткашлари КПСС XXVI съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, ўн биринчи беш йиллик планларини муваффақиятли бажариш, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг миқёсда авж олдирдилар.

Улуғ Ватан урушидаги тарихий ғалаба дунёда биринчи социалистик давлатнинг мустаҳкамлигини, Улуғ Октябрь туфайли дунёга келган ижтимоий ва давлат тузумининг, марксизм-ленинизм идеологиясининг тантанасини, социалистик экономиканинг кучини, совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлигини, СССР халқларининг бузилмас дўстлигини ишонарли тарзда намойиш этди. Германия фашизми қақшатқич зарбалар билан тормор этилганлиги социалистик давлатнинг ҳарбий ташкилоти устунлигини тасдиқлади. Ватан ўз шонли жангчиларининг жасоратларини, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг —фронтда ва мамлакат ичкарисида ғалаба учун фидокорона жанг қилган барча кишиларининг қаҳрамонона меҳнатини ҳеч қачон унутмайди.

Душман устидан қозонилган умумий ғалаба ишига гитлеризмга қарши коалициядаги давлатларнинг халқлари ва армиялари, халқ озодлик кучларининг жангчилари, Қаршилик ҳаракатининг ва фашизмга қарши курашнинг қатнашчилари ҳам ҳисса қўшдилар.

Совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабаси жаҳон тарихининг кейинги бутун давомига чуқур таъсир ўтказди, революцион ва миллий озодлик ҳаракатининг юксалишига, Европа ҳамда Осиёдаги бир қанча мамлакатларда халқ демократик революциялар учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш, қудратли жаҳон социализм системасини яратиш имконини берди. Уруш якунлари империалистик агрессорлар учун, СССРга қарши янги ҳарбий авантюралар қилиш режасини тузаётган барча кимсалар учун даҳшатли огоҳлантириш бўлиб хизмат қилмоқда.

Империализм, даставвал АҚШ ва НАТОдаги бошқа мамлакатларнинг урушқоқ кучлари жаҳон тарихининг боришини тўхтатиб қўйишга, социализм ривожланишига халақит беришга, халқларнинг озодлик ҳаракатини бўғиб қўйишга интилиб, бошқа мамлакатларнинг ишларига аралашмоқдалар, уларга ўз ҳукмини ўтказишга уринмоқдалар, қуролланиш пойгасини кучайтирмоқдалар, ядро урушини бошлаш режаларини ошкора эълон қилмоқдалар.

Коммунистик партия билан совет ҳукумати ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатни қатъият билан ўтказиб келмоқдалар. 80-йилларга мўлжалланган совет Тинчлик программасини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР касаба союзлари XVII съездида ва Тошкентдаги тантанали мажлисда баён этиб берган янги тинчлик ташаббусларини бутун тараққийпарвар инсоният қўллаб-қувватлади ва маъқуллади.

Халқаро аҳвол ғоят кескинлашган шароитда совет давлати мамлакатнинг мудофаа қобилиятини ва қуролли кучларнинг жанговар потенциалини мустаҳкамлашга жуда катта эътибор бермоқда. Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети, ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси теварагида маҳкам жипслашган совет жангчилари қаҳрамонона анъаналарга содиқ бўлиб қолиб, ўз ҳарбий маҳоратларини сабот билан такомиллаштирмоқдалар, жанговар шайликни оширмоқдалар, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамламоқдалар, Ватанимизнинг муқаддас чегараларини сергак туриб қўриқламоқдалар. Варшава Шартномасида қатнашувчи бошқа давлатларнинг армиялари билан ягона сафда турган совет жангчилари ўз ватанпарварлик ва интернационал бурчини бажаришга ҳамиша тайёрдирлар.

Армия ва флотнинг шахсий составини, СССР Қуролли Кучларининг ветеранларини, барча уруш қатнашчиларини Улуғ Ғалаба байрами билан табриклайман ва қутлайман!

Совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабаси ўттиз етти йиллигини нишонлаш юзасидан БУЮРАМАН:

Бугун, 9 май куни, маҳаллий вақт билан соат 22 да Ватанимиз пойтахти — қаҳрамон шаҳар Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград, Волгоград, Одесса, Севастополь, Новороссийск, Керчь, Тулада, қаҳрамон қалъа — Брестда, шунингдек Калининград, Львов, Ростов-Дон, Куйбишев, Свердловск, Новосибирск, Чита, Хабаровск, Владивосток ва Североморскда тўплардан бир йўла ўттиз марта ўқ узиб байрам артиллерия салюти берилсин.

Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги йўлидаги жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонларга абадий шон-шарафлар!

Яшасин қаҳрамон совет халқи ва унинг шавкатли Қуролли Кучлари!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СССР мудофаа министри
Совет Иттифоқи Маршали
Д. УСТИНОВ.

БУЮК ЖАСОРАТ

Бугун бутун совет халқи, Қуролли Кучларимиз жангчилари, чет эллардаги дўстларимиз Улуғ Ватан урушида эришилган ғалабанинг 37 йиллигини тантанали нишонламоқдалар.

Бу йил Ғалаба куни совет халқи ҳаётидаги муҳим воқеа — СССР ташкил этилган куннинг 60 йиллигига тайёргарлик кенг авж олган шароитда нишонланмоқда. Ватанимиз меҳнаткашлари, Қуролли Кучларимиз жангчилари шонли юбилейни КПСС XXVI съездининг тарихий қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумида олға сурган вазифаларни амалга ошириш учун курашда янги ютуқларни қўлга киритган ҳолда кутиб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Бу ватанпарварлик ҳаракати республикадаги барча меҳнат коллективларида ҳам кенг қулоч ёймоқда. Ўзбекистон меҳнаткашлари юбилей йилида меҳнатда катта ютуқларни қўлга киритиб, она-Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашдек умумий ишга муносиб ҳисса қўшишга ҳаракат қилмоқдалар. Айниқса, Ўзбекистон ССРга Ленин ордени топширилганлиги, ўртоқ Л. И. Брежневнинг Тошкентдаги тантаналарда сўзлаган ёрқин нутқлари республика ишчилари, деҳқонлари ва зиёлиларнинг меҳнат активлигини янада ошириб юборди.

Фашист босқинчиларига қарши Улуғ Ватан уруши инсоният бошидан кечирган барча урушларнинг энг оғир ва мушкули эди. Улуғ Ватан урушида фақат социализм тақдиригина эмас, балки жаҳон цивилизацияси тақдири ҳам ҳал бўлмоқда эди.

Коммунистик партия душманга қарши курашнинг аниқ программасини ишлаб чиқди. Совет халқини, мамлакатимизнинг барча ресурсларини босқинчиларга қарши муқаддас жангга сафарбар қилди. Мамлакат ягона ҳарбий лагерга айланди. Партия «Ҳамма нарса фронт учун, ҳамма нарса ғалаба учун!» шиорини ўртага ташлади. Урушнинг дастлабки кунлариданоқ совет жангчисининг маънавий афзаллиги, унинг мислсиз ватанпарварлиги бутун куч билан намоён бўла бошлади. Совет тупроғида душман қаттиқ қаршиликка учради. Урушнинг дастлабки уч ҳафтасидаёқ фашистлар юз мингга яқин солдат ва офицерларидан, 1300 га яқин самолёт ва кўплаб техникасидан ажралди.

Москва остоналарида урушнинг дастлабки йилида эришилган муваффақият ғалаба йўлида тарихий воқеа бўлди. Гитлер Германияси раҳбарлиги мамлакатимиз юрагига зарба бериб, Қизил Армиянинг қаршилигини енгиб, урушни ғалаба билан якунлашни хаёл қилган эди. Уларнинг бу режалари барбод бўлди. Мамлакатимизда бултур 40 йиллиги нишонланган Москва жангида душманнинг бир миллиондан ортиқ группировкаси тор-мор қилинди. Бу ерда немис-фашист армиясининг енгилмаслиги тўғрисидаги афсона чиппакка чиқди.

1942 ва 1943 йилларда босқинчиларга катта зарба берилди. Волга бўйидаги жангларда, Кавказ учун курашда ва Курск ёйида немис-фашист қўшинлари жуда катта куч ва техникасини йўқотди. Улуғ Ватан уруши ва бутун иккинчи жаҳон урушининг боришида жиддий бурилиш бўлди. Совет Қуролли Кучлари стратегик ташаббусни ўз қўлларига тўлиқ олдилар. Шундан кейинги йилларда Совет Армияси Ленинград остоналарида, Украинада, Қримда, Белоруссияда, Молдавияда, Болтиқ бўйида, Шимолда қатор йирик ғалабаларга эришди. Совет қўшинларининг Шарқий Пруссияда, Ғарбий Польшада, Чехословакияда душманга берган якунловчи зарбалари ва улкан Берлин операциясининг муваффақиятли ўтказилиши фашистлар Германиясини бутунлай тор-мор келтириб, уни таслим бўлишга мажбур қилди.

Қисқа муддатда қўшинларимиз Япониянинг Квантун армиясини тор-мор келтирдилар ва иккинчи жаҳон урушининг тугалланишини маълум даражада тезлаштирдилар.

Партия ва халқимиз уруш йилларида ажойиб саркардаларни вояга етказди. Г. К. Жуков, А. М. Василевский, И. Х. Баграмян, Н. Ф. Ватутин, Л. А. Говоров, А. Г. Головко, А. И. Еременко, И. С. Конев, Н. Г. Кузнецов, К. К. Рокоссовский, Ф. И. Толбухин, И. Д. Черняховский, В. И. Чуйков каби шонли ҳарбий саркардаларнинг номлари жаҳонга машҳурдир.

Совет жангчиси ўлмас жасорат кўрсатди. У Брест ва Москва остоналарида, Ленинград ва Сталинград учун бўлган жангларда, Одесса ва Севастополни ҳимоя қилишда ўлим билан юзма-юз олишди. У ўлимларни писанд қилмай, гитлерчилар мудофаасининг саноқсиз марраларига ҳужум қилди. Фашист босқинчиларига қарши кўрсатган мардлиги ва жасорати учун 7 миллиондан ортиқ солдат, сержант, офицер ва генераллар СССР орден ва медаллари билан мукофотландилар. 11,6 мингдан ортиқ жангчига Совет Иттифоқи Қаҳрамони юксак унвони берилди.

СССРдаги барча миллат ва элатлар она-Ватан мудофааси йўлида фидокорона курашдилар. Ғалабамизнинг муҳим омилларидан бири бўлган СССР халқларининг қардошлиги ва дўстлиги уруш йилларида оғир синовдан ўтди. Қардош халқлар елкама-елка туриб оммавий қаҳрамонлик кўрсатдилар. Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам бошқа халқлар қаторида улуғ жанг йилномасига шонли саҳифалар ёздилар. Улар фронтда душман билан мардонавор курашдилар. Фронт ичкарисида фидокорона меҳнат қилдилар. Ўзбек ўғлонларидан Қудрат Суюнов, Тўйчи Эрйигитов, Тоштемир Рустамовлар Александр Матросовнинг ўлмас жасоратини такрорладилар. Фашистларга қарши курашда алоҳида жасорат кўрсатган 120 мингдан ортиқ ўзбекистонликлар орден ва медаллар билан мукофотландилар, 32 киши «Шуҳрат» орденларининг тўлиқ кавалерлари бўлдилар. 280 жангчи эса Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлди. Туркистон ҳарбий округида ташкил этилган ва тарбияланган қўшилмалар, қисмлар ўз жанговар байроқларини шон-шуҳратга буркадилар. Округда ташкил этилган генерал И. В. Панфилов, И. А. Кузнецов, С. Раҳимов дивизиялари ва кўпгина бошқа қўшилмалар зўр мардлик ва матонат намуналарини кўрсатдилар.

Коммунистик партия совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабасининг илҳомчиси ва ташкилотчиси бўлди. Чиндан ҳам ўша пайтда партия курашувчи партияга айланди, армияга ўзининг энг яхши кучларини йўллади. Урушнинг охирида партия аъзоларининг 60 процентга яқини ҳаракатдаги армия сафида эди.

Совет халқининг ва унинг Қуролли Кучларининг Улуғ Ватан урушида эришган ғалабаси дунёда социализмни енга оладиган, тарих ғилдирагини орқага бура оладиган куч йўқлигини намойиш қилди.

Ҳозирги шароитда мамлакатимиз қудратини ва унинг Қуролли Кучларини мустаҳкамлаш зарурати ҳамон камайгани йўқ. Халқаро аҳвол жиддийлашганлиги, уруш хавфи кучаётганлиги шуни тақазо қилмоқда. Совет Иттифоқи ўз мудофаа қудратини мустаҳкамлашга, Қуролли Кучларининг жанговор қудратини оширишга мажбур бўлмоқда. Бу масалалар партиянинг ва унинг Марказий Комитети Сиёсий бюросининг диққат марказида турибди.

КПСС XXVI съездида таъкидланганидек, партия ва давлат мамлакатнинг мудофаа қудратини, Қуролли Кучларини мустаҳкамлаш масалаларини бирор кун ҳам назардан қочирганлари йўқ.

Жангчиларимиз Буюк Ғалабанинг 37 йиллигини жанговар ва сиёсий тайёргарликда катта ютуқлар билан кутиб олмоқдалар.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари СССР Қуролли Кучларининг жанговар сафида муносиб ўрин эгаллайди. Туркистончи жангчилар мураккаб тоғ, чўл ва иссиқ об-ҳаво шароитида маҳоратларини кун сайин ошириб, она-Ватан посбонлигида ҳушёр турибдилар. Улар совет солдатларининг шон-шуҳрат эстафетасини, округ ва Қуролли Кучларнинг жанговар анъаналарини фахр-ифтихор билан давом эттирмоқдалар.

Округ олдида турган мураккаб ва масъулиятли вазифаларни ҳал этишда жангчиларнинг Ўзбекистон меҳнаткашлари билан мустаҳкам ва дўстона алоқалари муҳим роль ўйнамоқда. Бу алоқалар армия ва халқ бирлигининг мустаҳкамланишига самарали таъсир кўрсатмоқда, армия ва ишчи коллективларининг маънавий ҳаётини бойитмоқда, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашга, уларни армия хизматига тайёрлашга ёрдам бермоқда. Округ қўшинлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика меҳнаткашларининг ёрдами ва ғамхўрлигини мунтазам ҳис этиб турибдилар.

Ғалаба кунини биз бугун 37-марта нишонламоқдамиз. Улуғ Ватан уруши воқеалари узоқлашган сари совет халқининг мислсиз жасорати, ғалабамизнинг аҳамияти янада улуғворроқ намоён бўлмоқда. Уруш якунлари жаҳонни социалистик қайта янгилашни қурол кучи билан тўхтатишга умид боғлаётганлар учун сабоқ ва огоҳлантиришдир. Уруш оқибатлари жаҳон халқларини империалистик агрессорларнинг хатти-ҳаракатларига нисбатан ҳушёр туришга даъват этмоқда.

**Генерал-майор
Н. А. МОИСЕЕВ,
Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи Сиёсий бошқармаси бошлиғи, Ҳарбий Совет аъзоси.**

Рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Б. ЖУКОВ.**

МУКОФОТ ТОПШИРИЛДИ

1982 йил биринчи квартали Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунларига кўра Ўрта Осиё темир йўллар коллективи СССР Темир йўллар министрлиги билан тармоқ касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғига сазовор бўлган эди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин 8 май куни мукофотни темирйўлчиларга топширди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари темир йўл коллективи КПСС XXVI съезди қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежнев Тошкентдаги тантаналарда берган йўл-йўриқларни бундан буён ҳам сабот билан амалга оширадилар, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб оладилар, деб ишонтирдилар.

Йиғилишда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. У. Умаров, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Л. И. Брежнев ва Н. А. Тихонов ўртоқлар Совет Иттифоқи гитлерчилар Германияси устидан қозонган ғалабанинг ҳамда Чехословакия фашист босқинчиларидан озод қилинганлигининг 37 йиллиги муносабати билан Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Бош секретари, Чехословакия Социалистик Республикаси Президенти ўртоқ Г. Гусак ва Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукуматининг Раиси ўртоқ Л. Штроугал билан табрик телеграммалари айирбошладилар.

Совет раҳбарларининг телеграммасида бундай дейилади: «1945 йилнинг 9 майи Чехословакия тарихида янги саҳифа очди. Бу сана тинчлик, озодлик ва янги ҳаёт рамзи бўлиб қолди.

Халқ ҳокимияти йиллари мобайнида мамлакатингиз ишчилар синфи, меҳнаткашлари ўзларининг жанговар авангарди — Коммунистик партия раҳбарлигида ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг барча соҳаларида, экономика, фан ва маданиятни ривожлантиришда, моддий фаровонликни юксалтиришда катта муваффақиятларга эришдилар. Чехословак халқи ЧКП XVI съезди қарорларини амалга ошириб, ривожланган социалистик жамият барпо этиш йўлидан комил ишонч билан бормоқда.

Чехословакия Социалистик Республикаси — социалистик давлатлар ҳамдўстлигининг мустаҳкам бўғини. У Варшава Шартномаси ташкилоти ҳамда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши фаолиятида актив ва самарали қатнашмоқда, социалистик мамлакатларнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшмоқда. ЧССР ўзининг принципиал ҳамда изчил ташқи сиёсати билан, тинчлик ва социал тараққиёт ишига содиқлиги билан жаҳон майдонида муносиб обрў-эътиборга сазовор бўлди. Совет Иттифоқидагилар шуни чуқур мамнуният билан қайд этадиларки, КПСС билан ЧКП ўртасида, мамлакатларимиз билан халқларимиз ўртасида марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализмнинг мустаҳкам принципларига асосланган чинакам қардошлик муносабатлари таркиб топди ва муттасил ривожланиб бормоқда. Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартнома ана шу муносабатларни чуқурлаштиришга яхши хизмат қилмоқда. Май ойининг байрам кунларида бизнинг мамлакатларимизда ана шу шартноманинг 12 йиллиги нишонланяпти.

Совет халқи чехословак халқи билан дўстликни қадрлайди, бу дўстлик мамлакатларимизнинг ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушмоқда ва у Европада ҳамда бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашнинг муҳим омили бўлиб қолмоқда.

Азиз ўртоқлар, байрамингиз куни сизларга, социалистик Чехословакиянинг барча коммунистлари ва меҳнаткашларига бахт-саодат ҳамда омонэсонлик, ЧКП XVI съезди ўртага қўйган вазифаларни бажаришда янги-янги муваффақиятлар тилаймиз».

ЧССР раҳбарларининг телеграммасида бундай дейилади: «Совет халқи Улуғ Ватан урушида ғалаба қозонган кунда биз шонли Совет Армияси гитлерчилар фашизмини тормор қилишда ҳал қилувчи роль ўйнаганлигини астойдил миннатдорчилик билан қайд этамиз. Бу кун чехословак халқининг миллий озодлик кураши ғолибона тугаган кун ҳамдир.

Биз фашизмга қарши курашда ҳалок бўлган совет халқи энг яхши ўғил-қизларидан 20 миллион кишининг ўлмас хотирасини астойдил эъзозлаймиз, ана шу кишиларнинг 140 мингдан кўпроғи бизнинг Ватанимизни озод қилиш учун ўз жонини фидо қилди.

1945 йилнинг 9 майи биз ўзимизнинг миллий озодлигимиз ва давлат мустақиллигимизга яна эришган кун, Ватанимиз меҳнаткашларига янги, социал адолатли социалистик жамият барпо этишнинг кенг йўлини очган кун бўлиб қолди. 1945 йилнинг шонли май кунларидан кейин ўтган тарихан қисқа муддат ичида Совет Иттифоқи билан Чехословакия халқлари Коммунистик партиялар раҳбарлигида мамлакатларимиз ҳаётининг барча соҳаларида буюк муваффақиятларга эришдилар. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVI съездининг ва Чехословакия Коммунистик партияси XVI съездининг қарорларини бажариш совет ҳамда чехословак халқларининг фаровонлигини юксалтириш ва уларнинг бахтиёр турмуши учун курашда янги муҳим босқич бўлади.

Муттасил чуқурлашиб бораётган дўстлик, иттифоқ ва ҳар томонлама чехословак —совет ҳамкорлиги муносабатлари мамлакатимизда социалистик жамият қурилиши учун бебаҳо аҳамиятга эгадир. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Чехословакия Коммунистик партияси ўртасида марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализми принципларига асосланган қардошлик муносабатлари ана шу ҳамкорликнинг ўзагидир. Социализм, тинчлик ва тараққиёт учун биргаликдаги курашда халқларимизнинг синфий иттифоқи марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принциплари негизига қурилган. Биз бу муносабатларни дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1970 йилда имзоланган шартнома руҳида бундан буён ҳам мустаҳкамлаб ривожлантираверамиз. Биз Варшава Шартномаси ташкилоти ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши фаолиятидаги актив иштирокимиз билан социалистик ҳамдўстлик давлатлари ҳамкорлигини ҳар томонлама ривожлантиришга ва уларнинг бирлигини мустаҳкамлашга кўмаклашаверамиз.

Халқимиз Совет Иттифоқининг тинчликсевар сиёсатини, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVI съезди минбаридан эълон қилинган ва ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг нутқларида янада ривожлантирилган ташаббускорлик таклифларини батамом қўллаб-қувватламоқда. Биз Совет Иттифоқи билан бирга, социалистик ҳамдўстликдаги бошқа қардош мамлакатлар билан бирликда умумий тинчликсевар ташқи сиёсий йўлни амалга оширишга ўз ҳиссамизни қўшаверамиз ҳамда халқлар ўртасида тинчликни, хавфсизлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга кўмаклашаверамиз.

Иккала мамлакатимиз халқлари ҳаётидаги мана шу шонли кунда бу йил бутун тараққийпарвар инсоният билан биргаликда Совет Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигини нишонлайдиган қардош совет халқига Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVI съездининг қарорларини амалга оширишда, бутун дунёда тинчлик учун курашда янги катта муваффақиятлар тилаймиз».

* * *

Совет Иттифоқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабаси ва немис халқи фашизмдан озод этилганлигининг 37 йиллиги муносабати билан Э. Хонеккер ва В. Штоф ўртоқлар Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгаши, Министрлар Совети ва халқи номидан Л. И. Брежневга ва Н. А. Тихоновга, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитетига, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Советига ва Министрлар Советига, шунингдек бутун совет халқига қардошлик саломи ва энг самимий кутловлар йўлладилар.

Совет халқи фашист агрессорини тор-мор этиб, дейилади телеграммада, — шонли Ленин партияси раҳбарлигида жаҳоншумул тарихий аҳамиятга молик халоскорлик жасоратини кўрсатди, бу жасорат халқлар турмушида туб бурилиш ясалишига олиб келди. Совет кишиларининг бениҳоя зўр мардлиги ва уларнинг фашист ваҳшийларга қарши курашда берган сон-саноқсиз қурбонлари ҳеч қачон унут бўлмайди.

Гитлерчилар фашизми устидан қозонилган ғалаба бизнинг халқимиз олдида ҳам тинчлик ва социал тараққиёт йўлига кириш имкониятини очди. Энди немислар диёрида барқарор социалистик давлат Германия Демократик

(Давоми учинчи бетда).

МАРДЛИК — МАНГУЛИК

... УЛУҒ ВАТАН УРУШИ ЖАНГЛАРИДА ҚЎЛГА КИРИТИЛГАН ҒАЛАБА ҚАҲРАМОН ИШЧИЛАР СИНФИМИЗНИНГ, КОЛХОЗЧИ ДЕҲҚОНЛАРИМИЗНИНГ, ЗИЁЛИЛАРИМИЗНИНГ ҒАЛАБАСИ БЎЛДИ, КЎП МИЛЛАТЛИ СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ ҒАЛАБАСИ БЎЛДИ. БУ ҒАЛАБА ШОНЛИ СОВЕТ АРМИЯСИНИНГ, РЕВОЛЮЦИЯ ВУЖУДГА КЕЛТИРГАН, ПАРТИЯ ТАРБИЯЛАГАН, ХАЛҚ БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛАНГАН АРМИЯНИНГ ҒАЛАБАСИ БЎЛДИ. БУ ҒАЛАБА СОВЕТ ҲАРБИЙ ФАНИНИНГ, БАРЧА ҚЎШИН ТУРЛАРИ ЖАНГОВАР МАҲОРАТИНИНГ, ХАЛҚ ОРАСИДАН ЕТИШИБ ЧИҚҚАН СОВЕТ САРКАРДАЛАРИ САНЪАТИНИНГ ҒАЛАБАСИ БЎЛДИ.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

АНДИЖОНЛИК ГАРИБАЛЬДИЧИ

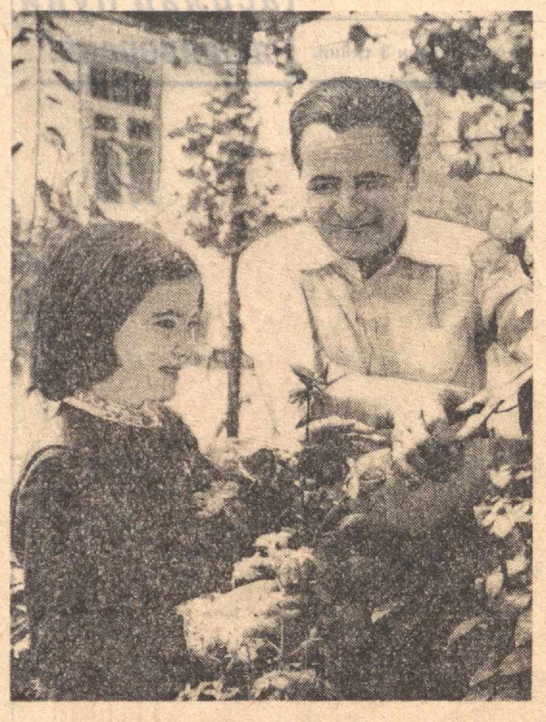

«Италияни озод қилишда кўрсатган катта хизматлари, ватанпарварлиги ва фашизмга қарши актив кураш олиб борғани, мардлиги ва матонати учун давлат ва бутун халқимиз номидан Михайло Александрога миннатдорчилик билдирамиз». 1945 йилда расмийлаштирилган бу ҳужжат ўз эгасини топганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Унинг эгаси Андижон пахтачилик институтининг олий математика кафедраси катта ўқитувчиси А. Мамажонов экан.

— Михайло Александро менинг партизанлик лақабим. Мени гарибальдичилар отрядида шундай аташарди, —дейди Аҳмад Мамажонов.

Ўзбек ўғлони қандай қилиб италья Қаршилик кўрсатиш ҳаракатининг иштирокчиси бўлиб қолди? У Андижонда туғилиб ўсган. Улуғ Ватан уруши бошланганда 19 ёшли навқирон йигит эди. У кўнгиллилар қаторида фронтга жўнади. Сталинград остоналарида ҳарбий қасамёдни қабул қилди. Кейин контузия бўлиб, фашистларга асир тушиб қолди.

Ҳарбий асирлар билан бирга Италиянинг Каррарудаги мармар конида мармар қазиб юрган пайтида Аҳмад бу ердан қочиб, партизанларга қўшилади. Итальян партизанлари ўзларини гарибальдичилар деб аташарди. Гарибальдичи Аҳмад Мамажоновни эса Михайло Александро деб атай бошлашди.

Партизанлар билан ҳамкорликда А. Мамажонов душман эшелонларини, кўприкларни портлатишда, жанговар операцияларда иштирок этди.

Инсоният бошига катта кулфат солган уруш ниҳоят тугади. Солдатлар ўз уйларига қайтдилар. Аҳмад Мамажонов урушдан сўнг педагог бўлишга қарор қилди. У Самарқанд давлат университетини тугатгач, қишлоқ ўқитувчиси бўлиб ишлай бошлади. Кейинчалик Андижон педагогика институтида ўқитувчилик қилди. Кейинги йилларда эса пахтачилик институтида дарс берди. А. Мамажоновнинг жанговар хизматлари ва тинч меҳнат шароитида эришган ютуқлари муносиб тақдирланган.

Суратда: Аҳмад МАМАЖОНОВ набираси Феруза билан.
Р. АШУРОВ фотоси, ТАСС фотохроникаси.

ЖИТОМИРДАН ХАТ

Умрбод ёдимизда

Уруш даҳшатлари биздан узоқлашган сайин бирга жанг қилган қуролдошларимизнинг мардлигига, жасур ва толмас командирларимизнинг жасоратига таҳсинлар айтамиз, ғалаба йўлида қаҳрамонларча ҳалок бўлган дўстларимиз хотираси олдида такрор-такрор таъзим қиламиз. Собиқ полкдошлар бир жойга тўпланганимизда, бир-биримиз билан учрашганимизда ўша оловли кунларни эслаймиз.

Бизнинг дивизиямизга ўзбек халқининг қаҳрамон фарзанди Собир Умарович Раҳимов командирлик қиларди. У қўшинларимиз қардош Польша тупроғини немис-фашист босқинчиларидан озод этган 1944 йилнинг кузида дивизиямизга келганди. Шундан бери қанча йиллар ўтди. Собир Умарович бизнинг қалбимизда мангу барҳаёт. Унинг ватанпарварлиги, жасорати ва жангчиларни ғалабага ишонч руҳида отлантириши кўз олдимизда.

Дивизиямизнинг қўшинлари душманни ғарбга қараб сураётган бир пайтда полкимизга ўзбекистонлик артистлар келишди. Бу Тошкент Давлат филармониясининг Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова раҳбарлигидаги концерт бригадаси бўлиб, ансамбль составида Коммуна Исмоилова, Фахриддин Содиқов, Яйра Абдуллаева, Раҳима Ҳакимова, Дилором Шерова, Лиза Петросова ва бошқа санъаткорлар бор эди. Улар дивизия жангчиларига совғалар олиб келишганди. Жанглар оралиғидаги осойишталик пайтларда эса жангчиларга концертлар беришарди.

Кечагидек эсимда. Польшанинг Грудзяндз шаҳрига яқин бўлган қишлоқлардан бирида костелда концерт борарди. Томоша охирида артистлар билан бизнинг жангчиларимиз ҳам бирга рақсга тушишарди. Айниқса, миномёт батареясининг командири капитан Муҳаммаджоновнинг ҳаракатлари бизни қойил қолдирганди. У шундай ҳушчақчақ, абжир ҳаракат қилардики, артистлар ҳам унинг истеъдодига тан беришарди. Худди ана шу дақиқаларда қишлоққа душман «юнкерслари» ҳужум қилиб қолди. Лекин концерт давом этарди. Жангчиларимизга ўзбек қўшиқлари ва рақслари беҳад манзур бўлганидан ҳеч ким саросимага тушмади. Артистлар ҳам душман бомбаси, артиллерия ҳужумларидан чўчимасдан аллавақтгача йигитларимизни хурсанд қилишди.

Ана шу унутилмас воқеага 37 йилдан ошяпти. Биз, раҳимовчи жангчилар қуёшли Ўзбекистондан бориб, ўқлар ёмғири ёғиб турган бир шароитда бизларни ғалабага ундаган, қалбларимизга севинч бахш этган санъаткорлар жасоратини фақат миннатдорлик билан эслаймиз.

И. ПОДИЕНКОВ,
65-армиянинг собиқ взвод командири, запасдаги майор.

УЛУҒ ВАТАН УРУШИДА ҚАТНАШГАН ШОИРЛАР ИЖОДИДАН

ШУҲРАТ

ҒАЛАБАГА ЕТИБ КЕЛМАДИ

I.

Ғалабага етиб келмадинг,
Йўлда бўлдинг уч бор ярадор.
Гоҳо келса жангда омадинг,
Гоҳо ўксиб ёндинг, биродар!
Ғалабага етиб келмадинг,
Жангда гоҳо шундай бўлади.
Лекин сенинг музаффар отинг
Энг олдинда порлаб туради!
Ғалабанинг илк ҳарфини сен
Қонинг билан ёзиб кетгансан!
Ғолибларнинг илк сафини сен
Номинг билан безаб кетгансан!

II.

Ғалабага салют ёнганда
Сен йўқ эдинг сафда, эй солдат!
Жангчи номинг тилга олганда,
Сен йўқ эдинг сафда, эй солдат!
Уй-уйига қайтганда жангчи,
Сен йўқ эдинг сафда, эй солдат.
Бош кўтариб бир бор боқсанг-чи,
Таҳсин айтар юртинг беадад!
Сен ётардинг совуқ ер қучиб,
Сен ётардинг билмай хавф-хатар.
Қабринг узра баҳор гул очиб,
Ҳид сочарди тиниқ, муаттар!
Сен ўқ уздинг ва бўлдинг қурбон,
Улар йўлин очдинг бериб жон!
Улар эса қолишди омон,
Сенга айтар ташаккур ҳамон!
Сен баридан бехабар,
Солдат,
Бурчинг ўтаб ётибсан мағрур.
Сенинг қалбинг абадулабад
Истиқболга сочиб турар нур!!

ЎН САККИЗИНЧИ АРМИЯ ВАТАН УЧУН ЖАНГЛАРДА

Улуғ Ватан уруши йилларида 18-армиянинг жанговар йўлига бағишланган китоб босилиб чиқди. Китобни СССР Мудофаа министрлигининг ҳарбий тарих институти тайёрлаган.

18-армия — Улуғ Ватан уруши йилларида шуҳрат қозонган армиялардан биридир. Унинг Ватанимиз жанубий чегараларидан 1941 йилнинг қийин июнь кунларида бошланган жанговар йўли 1945 йил майида Чехословакия пойтахти —Прага бўсағаларида ниҳоясига етди. Армия қўшинлари Прут дарёси бўйидаги дастлабки чегара жангларида, Украина жанубидаги, Донбассдаги, Шимолий Кавказдаги қонли мудофаа жангларида, Тамань ва Қримдаги ҳужум операцияларида, Украинанинг ўнг соҳилида ва Карпат тоғларида бўлган жангларда қатнашди. Армия қўшинлари шаҳар ва қишлоқларни озод қилди, минглаб кишиларни фашизм зулмидан халос этди. Уларни Руминия, Венгрия, Польша ва Чехословакия халқлари халоскорлар деб кутиб олдилар. 18-армия шонли йўл босиб ўтди. У Кичик ер ва Новороссийск учун жуда оғир ва айни вақтда қаҳрамонона жанглар қилди. Икки юз кундан кўпроқ давом этган жангу жадал — совет жангчиларининг довюраклиги ва мардлиги тўғрисидаги қаҳрамонона эпопеядир. Мана шу шиддатли курашда 18-армия қўшинлари ҳамма синовларга бардош бериб, бардам турди ва ғалаба қозонди. Эндиликда қаҳрамон шаҳар Новороссийск ўз ҳимоячилари ва халоскорлари мардлиги, қаҳрамонлиги ва юксак ҳарбий маҳоратининг тимсолидир.

Армиянинг сиёсий бўлимига икки йилдан кўпроқ вақт бошчилик қилган Леонид Ильич Брежневнинг кўп қиррали фаолияти китобда батафсил тасвирланган. Урушдан олдинги ташкилий-сиёсий ишларнинг катта тажрибаси, принципиаллик, топширилган иш учун юксак масъулият, зўр иш қобилияти туфайли Л. И. Брежнев қўшинларнинг жанговар фаолияти ҳамма соҳаларига таъсир ўтказа олди. У армия қўшинларига раҳбарлик қилишда бутун кучи билан қатнашди. Командарм, ҳарбий кенгаш аъзолари, штаб, қўшин турларининг ҳамда армия бўлинмаларининг бошлиқлари билан биргаликда Л. И. Брежнев операциялар планларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, қисмларни ташкил этиш ва тузиш билан боғлиқ мураккаб проблемаларни ҳал этди, жангчиларни озиқ-овқат, кийим-кечак билан таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилди, энг қалтис пайтларда эса шахсий намуна кўрсатиб солдатлар ва командирлар дилида ғалабага ишонч туйғуларини кучайтирди.

Ҳарбий нашриёт чиқарган китоб фотосуратлар ва репродукциялар билан яхшилаб безатилган. Бу китоб руҳий бардам, Ватанга астойдил садоқатли кишиларнинг кураши ва ғалабалари тарихи билан танишиш ва уни билиб олишда китобхонларга ёрдам беради. Бу кишиларнинг жанговар ишлари ва қаҳрамонона жасоратлари оташин ватанпарварларни, Ватанимиз озодлиги, мустақиллиги ва равнақи учун матонатли курашчиларни тарбиялашда илҳомбахш намуна бўлиб хизмат қилади.

(ТАСС).

ЎЧМАС ХОТИРА

7 май куни, Ғалаба куни арафасида Марказий Фарғонанинг қўриқ ерларида янги ташкил этилган район марказида Улуғ Ватан уруши йилларида жанг майдонларида ҳалок бўлган ёзёвонлик жангчилар хотирасига ўрнатилган монументал ёдгорлик очилди.

Шонли воқеага бағишланиб ўтказилган кўп минг кишилик митингга Фарғона области ва Ёзёвон районининг партия, совет ва жамоат ташкилотлари вакиллари, Улуғ Ватан уруши ветеранлари, ҳалок бўлган жангчиларнинг қариндош-уруғлари ва дўстлари, теварак-атрофдаги колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари тўпланишди. Сўзга чиққан кишилар Улуғ Ватан уруши йилларида совет халқи кўрсатган буюк жасорат тўғрисида, Ватан озодлиги ва мустақиллиги учун ўз жонини қурбон қилган жангчиларнинг абадий шон-шуҳрати ҳақида гапирдилар. Митингда Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Х. Умаров нутқ сўзлади.

Баланд тепаликда бўйи 12 метрли монументал композиция ўрнатилди. Унда ҳилпираб турган байроқ фонида урушнинг машаққатли йўлидан елкама-елка туриб ғалаба сари бораётган жангчилар тасвирланган. Ёдгорликни архитекторлардан СССР Давлат мукофотининг лауреати Л. Адамов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Я. Афанасьев, ҳайкалтарошлар — А. Раҳматуллаев ва С. Бабаян бунёд этдилар. Ёдгорлик олдида мангу олов ёндирилди ва унинг пойига янги узилган гуллар қўйилди.

(ЎзТАГ).

ҲЕЧ КИМ, ҲЕЧ НАРСА УНУТИЛМАЙДИ

МАРДОНА УМР

У бугун ҳам ярим тунда уйга кириб келди. Набираси Сардор ҳали ухламаган экан, бобосининг истиқболига энтикиб югурди.

Қарол ака аста-секин қадам ташлаб, креслога бориб ўтираркан, Сардорнинг чопқиллаб келиб тўхтаб қолганлигини кўрди-ю, кексаликдан ажин босган оқ-сариқдан келган юзларида табассум қалқиди:

— Кел, Сардоржон, кел, ўғлим.

Шу гапни кутгандек Сардор бобосига яқинлашиб салом берди. Сўнгра:

— Бу йил мактабга бораман-а, бобо? — деди у.

— Албатта, — деди Қарол ака ва сўзида давом этди. — Берироқ келгин, қўрқма, қўлим оғримайди энди. Хў ўша лаънати оғритарди қўлимни.

У шифонер устида турган шишачага солинган данакдек катталикдаги металл парчасини набирасига қайта-қайта кўрсатаркан, бир зум ёшлигини, ўша ўт-оловли кунларни эслади. Эслади-ю, юраги орқага тортгудай бўлди. Вужудини титроқ босди.

... 1942 йилнинг аёзли қиш кунлари. Қарол ўша кунлари она-Ватан ҳимоясига отланди. Унинг ҳарбий хизматга жўнаганлиги отаси Маҳмуд бува билан онаси Қизлар бибига қаттиқ таъсир қилди. Очарчилик қурсин, ота-она олти фарзандини бой берди. Бир амаллаб кенжатойлари Қаролни сақлаб қолдилар. У бўй чўзди, мактабда ўқиди, вояга етиб, озроқ вақт ўзи туғилиб ўсган Яккабоғ районидаги «Ленин учқуни» колхозида ишлади, йилқи боқди. Уларга озми-кўпми ёрдами тегди. На чора, она-Ватан ҳимоясига отланган экан, ота-она нима ҳам дерди. «Ой бориб омон кел, уйинг куйгур фашистларга қирон келтиргин, болам» дейишди улар.

Қарол Самарқандда ҳарбий тайёргарликдан ўтгач, 78-ўқчи дивизияси жангчилари составида Рижов шаҳрига келди. Шаҳарни фашистлардан озод қилиш учун шиддатли жанглар борарди. Қаерга қараса, йўллар бузилган, уйлар вайрона. Шиддатли жанглардан кейин ниҳоят шаҳар озод бўлди. Лекин унинг яқинидаги Ханин қишлоғи дам фашистларга, дам ўзимизникиларга қўлдан-қўлга ўтиб турарди. Разведкачи Қарол Маҳмудовга фашистлар томонидаги аҳволни билиш вазифаси топширилди. Аммо анча қийин топшириқ. Душман турган ерни харитага олиш керак эди. Шитир этса немислар граната ирғитиши эҳтимоли бор. Кеча разведкага чиққанларида бу жой фашистларнинг орқа томонида эди. Вазият ўзгарди. Кундузги жангдан кейин душман чекинишга мажбур бўлди. Ўрмонда ҳеч кимса қолмагандек сиртдан шундай кўринади. Бироқ душман автоматчилари бўлса-чи? Қарол зийраклик билан олдинга интилди. Душман кўзига чалинмай, улар турган нуқталарни билиб олиши керак эди. Ахир, эртаси кунги жангнинг муваффақияти шунга боғлиқ. Ҳақиқатан ҳам у командир ишончини оқлади. Разведкачи топшириқни ўз вақтида бажарганлиги ҳақида командирга рапорт берди.

Ўша йили бир қанча жанговар топшириқларни муваффақиятли бажарганлиги учун уни партия сафига қабул қилишди. Ёш коммунист она тупроқни фашизмдан тозалаш учун бир томчи қони қолгунча душманлар билан мардонавор жанг қиламан, дея қасамёд қилди.

Ойлар оқар сувдек ўтиб кетди. Гитлерчилар она-Ватанимизнинг муқаддас тупроғидан улоқтириб ташланди. Қарол Маҳмудов 2-Украина фронтида хизмат қилиб, Руминия, Венгрияни озод қилишда қатнашди. Айниқса, Балатон кўли соҳилларидаги жанглар асло ёдидан кўтарилмайди. Қарол Маҳмудов жанг қилаётган рота йигитлари минг бир машаққат билан танкка қарши отадиган тўпларни ботқоқликдан олиб чиқишди. Шу пайт душманнинг «тигр» танкларидан иборат янги группа ҳужумга ташланди. Тўпчиларимиз саросимага тушмай, ўз позицияларида маҳкам туриб, қаҳрамонларча курашдилар. Натижада «тигр»лар яксон қилинди.

Бир оз жимлик ҳукм сурди. Командир разведкачи Қарол Маҳмудовга маккажўхоризорнинг нариги бетида жойлашган душман кучини билиб келиш вазифасини топширди. У секин-аста маккажўхоризор оралаб борарди. Кутилмаганда олдидан «тигр» танки чиқиб қолди. Нима қилиш керак? Қарол ўзини ўнглади-ю, пайт пойлаб туриб, граната итқитди. Мўлжал аниқ олинганидан танк ёна бошлади. Шу пайт ўзининг ҳам этигидан қон сизиб чиқаётганига кўзи тушди. Осколка теккан эди. Қўл ва елкалари зирқираб оғрирди. Ҳушидан кетганини билмай қолди.

У кўзини очганда тепасида кружкада сув олиб турган венгер йигит-қизларини кўрди. Улар чала-чулпа рус тилида меҳрибонларча унга нималарнидир гапириб, қон оқаётган оёқ ва қўлини авайлаб боғлашарди. Дўстликнинг қадр-қиммати бебаҳолиги шунда билинди. Қарол Маҳмудов ана шу жангдаги жасорати учун жанговар «Шуҳрат» ордени билан мукофотланди.

Қарол госпиталда уч ой ётиб, даволанди. Врачлар унинг чап қўли билагида ўрнашиб қолган осколкани олиб ташлаш анча хавфли ва мушкул деган хулосага келди. Шу-шу осколка билакда қолиб кетди. Ўзи Чехословакия пойтахти Прага, Австрия пойтахти Вена шаҳарларини фашистлардан озод қилишда фаол қатнашди.

Урушни ғалаба билан тамомлаб, ўзи туғилиб ўсган Яккабоғ районидаги Чайдари қишлоғига қайтиб келди. Қишлоқнинг энг гўзал қизи — Ойсулувга уйланди. Улар бахтли ҳаёт кечира бошладилар. У дастлаб колхозда табелчи, кейин бошланғич партия ташкилотининг секретари, Сандал қишлоқ Советининг раиси, район қишлоқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи вазифаларида ишлади. 1951 йили Яккабоғ район партия комитетининг секретари этиб сайланди. Тўрт йил Тошкент олий партия мактабида ўқиди. Сўнгра Чироқчи район ижроия комитетининг раиси, Деҳқонобод, Косон район партия комитетларининг биринчи секретари вазифаларида ишлади.

Мана, 1977 йилдан буён қўриқ Усмон Юсупов район партия комитетининг биринчи секретари бўлиб ишламоқда. Чўл қувмоқда. Дастлабки йили район 38 минг тонна пахта етиштирган бўлса, эндиликда йиллик ялпи ҳосил 60 минг тоннага етказилди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳам 25-30 процент кўтарилди. Бунда, албатта, собиқ жангчи, коммунистлар етакчиси Қарол Маҳмудовнинг муносиб ҳиссаси бор.

Фидокорлиги учун Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига сайланди. Кўксидаги жанговар мукофотлари ёнига Ленин ордени, Октябрь революцияси ордени ва бир қанча медаллар қўшилди.

Турмуш ўртоғи Ойсулув билан тўққизта ўғил-қизни тарбиялаб вояга етказишди. Қизлари Зулфия, Замира, Феруза — ўқитувчи, Алфия — медик, Матлуба, Дилшод, Биродар — студент, Искандар ва Исмоил инженер-ирригатор касбларини эгаллашган.

Фарзандлар вояга етди, ҳаёт эса ҳамон ўз оқимини ўзгартиргани йўқ. Йиллар собиқ жангчи Қарол Маҳмудовга ўз изини қолдирди. Унинг сочларига оқ оралади, ёши ўтган сайин чап билагидаги осколка тобора безовта қила бошлади. Уни бу оғир дарддан халос қилиш учун область касалхонасига ётқиздилар. Тажрибали хирург Аҳмад Тўраев бу мураккаб операциянинг уддасидан чиқиб, билакдаги осколкани олиб ташлашга муяссар бўлди.

Бемор Қарол Маҳмудов шартта кўзини очди. У бутун вужудидаги оғриқнинг қаёққа кетганини ҳам билмай қолди. Салкам қирқ йилдан буён азоб берган ўша осколкадан кўз узмай, операция кунининг ўзида врачга илтижоли юзланди.

— Доктор, халоскор ўғлим, барака топкур, шу лаънатини менга бер, — деди Қарол ака Маҳмудов, —бир умр азоб берган «душманимни» қафасда сақлаб, ҳар куни томоша қилайин.

Собиқ разведкачи, ҳозир райком секретари Қарол Маҳмудов бу йил олтмиш баҳорни қаршилади. Ҳамма дарддан халос бўлган эмасми, бардам, бақувват у.

... У осколкани ичкари уйга кираверишдаги шифонер устида турган шишачага авайлаб солиб қўйибди. Ана шу осколкани фарзандлари, набиралари, юртдошларига кўрсатиб, оловли йилларни ҳикоя қилади. Ҳар куни тинч бунёдкорлик меҳнатидан қайтиб келиб, уйида ҳордиқ чиқараётганда шишача ичидаги металл парчасига қараб, ўғил-қизларни оталик бахтидан жудо қилган, севикли келинларни ёридан ажратган, не-не хонадонларни зор-зор қақшатган урушга лаънатлар ўқийди.

А. НАБИХЎЖАЕВ, М. КАРОМОВ.
Қашқадарё область, Усмон Юсупов райони.

Улуғ Ватан урушининг оловли йилларида шифокорлар зўр жонбозлик кўрсатдилар. Улар ярадорларга биринчи ёрдам кўрсатиб, жангчилар ҳаётини сақлаб қолдилар. Минглаб жангчиларни сафга қайтардилар. Суратда: Қизил Байроқ ва Суворов орденли Верхне-Днепровск 95-ўқчи дивизия шифокорларидан бир группаси.

ҚИЗИҚАРЛИ УЧРАШУВ

Кеча К. Маркс номли 34-ўрта мактабда Буюк Ғалабанинг 37 йиллигига бағишлаб «Оталар жасорати мангудир» деган мавзуда йиғилиш бўлди. Йиғилишга Улуғ Ватан уруши ветерани, ёзувчи Вали Ғафуров ташриф буюрди. У ўқувчиларни қизиқтирган саволларга жавоб берди. Ёзувчининг болалиги, ёшлиги, Улуғ Ватан уруши ҳамда ёзувчиликка кириб келиши ҳақидаги хотиралари ўқувчиларда катта таассурот қолдирди.

9-синф ўқувчилари ёзувчини ўз синфларига фахрий аъзоликка қабул қилдилар. Вали Ғафуров уларни «яхши» ва «аъло» баҳолар билан ўқишга даъват этди.

Ж. ХАРАСОВА,
Тошкент область, Калинин райони.

ТУАПСЕ БАЙРОҒИДА ОРДЕН

ТУАПСЕ (Краснодар ўлкаси), 7 май. (ТАСС). Шаҳар меҳнаткашлари Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган мардлик ва матонат учун, хўжалик ва маданий қурилишда эришилган муваффақиятлар учун Туапсе шаҳри I даража Ватан уруши ордени билан тақдирланди. Бугун бу ерда шаҳар партия комитети билан халқ депутатлари шаҳар Советининг партия, совет ва жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари намояндалари билан биргаликда Туапсега юксак мукофот топширилишига бағишланган тантанали мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда самимий кутиб олинган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко нутқ сўзлади. У ўтмишдаги жангу жадалларнинг ветеранларига, шаҳарнинг барча меҳнаткашларига ўртоқ Л. И. Брежневдан Ватан мукофоти муносабати билан энг қизғин қутловлар ва самимий табриклар топширди. Улуғ Ватан урушининг ҳар бир куни оммавий қаҳрамонлик, метиндек матонат ва мардлик куни бўлди, деб уқтирди нотиқ. Туапсе учун бўлган жанг унинг солномасига ёрқин саҳифа бўлиб кирди. Шаҳарга ёпирилиб келаётган душман бу ерга кира олмади!

Сўнгра у урушдан кейинги давр тўғрисида гапириб, Коммунистик партия билан Совет ҳукуматининг ғамхўрлиги, гражданларнинг фидокорона меҳнати туфайли Туапсе қисқа муддат ичида қайта тикланди ва янада ривож топди, деб таъкидлади. Денгизчилар ва кема ремонтчилари, нефтчилар ва машинасозлар, темирйўлчилар, қурувчилар ва озиқ-овқат саноати ходимлари шаҳри ўлканинг муҳим индустриал марказларидан бири бўлиб қолди. Шу билан бирга бу оромбахш жойлар тобора кўпроқ шифобахш масканга айланиб бормоқда.

А. П. Кириленко сўзининг охирида Туапсе меҳнаткашларига КПСС XXVI съезди қарорларини рўёбга чиқаришда янги муваффақиятлар тилади, уларни яқинлашиб келаётган байрам — Ғалаба куни билан табриклади.

Шундан кейин у, СССР Олий Совети Президиумининг Туапсени I даража Ватан уруши ордени билан мукофотлаш тўғрисидаги фармонини ўқиб эшиттирди ва гулдурос қарсаклар остида мукофотни шаҳар байроғига қадаб қўйди.

КПСС Туапсе шаҳар комитетининг биринчи секретари К. В. Самушкова, КПСС Краснодар ўлка комитетининг биринчи секретари С. Ф. Медунов, ишлаб чиқариш илғорлари, уруш ва меҳнат ветеранлари шаҳарга юксак мукофот берилганлиги учун КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига астойдил миннатдорчилик изҳор этдилар. Совет халқи фашизмга қарши урушда қўлга киритган тинч турмуш, социализмнинг тарихий муваффақиятлари ва афзалликлари, партиямизнинг, унинг Марказий Комитетининг, замонамиз атоқли сиёсий ва давлат арбоби ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг ленинча сиёсати — бирдан-бир тўғри тарихий йўл — коммунизм ва тинчлик йўлидан янада муттасил олға боришнинг гаровидир, деб таъкидлашди улар.

ҚУРОЛДОШЛАРНИ ИЗЛАЙМИЗ

299-Харьков ўқчи дивизияси ветеранлар совети 956, 958 ва 960-ўқчи полкларда, 843-артиллерия полкида босқинчиларга қарши жанг қилган собиқ солдатларни изламоқда. Қуролдошлар, ўзингиз ҳақингизда қуйидаги адресга хабар беринг: Воронеж шаҳри-36, Комиссаржевский кўчаси 16-уй, 45-квартира. Запасдаги полковник Виктор Петрович Ожерельев.

ҒЎЗА МЕҲР БИЛАН ЯШНАЙДИ

ҲОСИЛ ВАХТАСИ: ГЕКТАР САМАРАСИНИ ОШИРАЙЛИК

Ўзбекистон пахтазорлари мамлакатдаги энг бепоён пайкаллардан саналади. Республика колхозлари ва совхозлари ҳар йили олти миллион тонна ва ундан ҳам кўпроқ қимматли хом ашё териб олмоқдалар. Ўртоқ Л. И. Брежнев Тошкентда бўлиб ўтган тантаналарда пахтакорларнинг ютуқларига юксак баҳо берди.

Пахтазорларда қатор ораларига ишлов бериш бошланди, ғўзалар суғорилмоқда. Пахтакорлар иш сифатига алоҳида эътибор бермоқдалар. Бу йил ўтган йилга нисбатан анча кўп ингичка толали хом ашё сотиш мўлжалланмоқда. Пахта тозалаш заводлари янги ҳосилни қабул қилиб олишга ҳозирлик кўрмоқда.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ НАФ КЕЛТИРМОҚДА

Ғўза ниҳоллари маржонга тизилгандек қийғос униб чиққан. Сурхондарё область, Денов районидаги Охунбобоев номли колхоз механизаторлари чигитни олти кунда экиб олишди. Бу ерда пахта майдони бир ярим минг гектардан зиёддир. А. Бойматов, Б. Мардонов бошлиқ ва бошқа бригадалар бу йил ҳар гектар ердан эллик центнер ва ундан ҳам зиёд ҳосил йиғиштириб олишмоқчи. Ниҳоллар униб чиқиши биланоқ механизаторлар культивацияни бошлаб юборишди. Улар айни пайтда ерга минерал ўғит солмоқдалар. Бошқа кўп бригадалар қатори улар ҳам нарядсиз иш усулига ўтганлар. Ҳақ пировард натижага қараб тўланади. Натижада ҳосил тақдири учун коллективнинг масъулияти ошди.

Меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги системаси афзаллигини кўшни Сариосиё районидаги К. Маркс номли колхоз мисолида ҳам кўриш мумкин. Хўжаликда пахта етиштиришдан олинадиган ялпи даромад ва фойда кўпайиб, ҳосилдорлик ошди. Ҳар бир колхозчининг йиллик иш ҳақи 137 сўм кўпайди. Иш ҳақи ҳам ошди.

Меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлаш методининг кенг қўлланилиши — пахта етиштиришни кўпайтириш, сифатини яхшилашнинг муҳим резерви ҳисобланади. Республикада давлатга пахта сотиш ўнинчи беш йилликда тўққизинчи беш йилликдагига нисбатан 17 процент ошди. Бу муваффақиятлар заминида партия, совет, хўжалик органларининг фидокорона олиб борган ишлари ётибди. Бунда давлатнинг бебаҳо ғамхўрлиги, колхоз ва совхозларга кўрсатаётган салмоқли ёрдами ўз ифодасини топган, албатта.

Кейинги беш йил мобайнида 465 минг гектар суғориладиган ер экин оборотига киритилди, олдиндан экин экиладиган 530 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди. Ярим миллион гектардан кўпроқ майдонда суғориш системалари реконструкция қилинди. Андижон сув омбори, Толлимаржон ва Туямўйин сув омборларининг биринчи навбати фойдаланишга топширилди. Қарши, Жиззах ва Мирзачўлни ўзлаштириш давом эттирилди.

Республикада тармоқнинг самарадорлигини ошириш йўлида кўп ишлар қилинмоқда. Ўтган беш йиллик мобайнида ғўзанинг ҳосилдорлиги 5 центнер ошди. Аммо ҳамма жойда ҳам экинзорларнинг юксак маҳсулдор бўлиши таъминланганини йўқ. Масалан, 37 район, уч юздан кўпроқ хўжалик ҳар гектар ердан ўттиз центнердан паст ҳосил олди. Пахта етиштириш миқдорининг ўсиши унинг сифатини оширишга ҳамоҳанг бўлмади. Ўртоқ Л. И. Брежнев республика деҳқонларининг эътиборини ана шу нарсага қаратиб, беш йиллик мобайнида давлатга биринчи сорт пахта сотиш 70 процентдан 46 процентга тушиб қолганлигини кўрсатиб ўтди.

Нега шундай бўлди? Аввало технологияга риоя этилмади. Кўпинча экин кеч суғорилиб, кечикиб озиқлантирилди.

Меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлайдиган бригадаларда бундай камчиликларга деярли йўл қўйилмади. Пахтакорлар сувни, ўғитни расамади билан тақсимладилар. Олдинлари баъзи механизаторлар қатор ораларига ҳадеб ишлов беришга ружу қўярдилар. Энди сон кетидан қувиш керак эмас. Коллективлар хўжалик ҳисобига ўтказилди. Меҳнатга нарядсиз ҳақ тўлаш системаси жорий қилинган бригадаларда маҳсулот таннархи 7—10 процент арзонлашмоқда. Ишлаб чиқариш ҳажми эса, юқорида таъкидланганидек, ортмоқда.

— Алмашлаб экишни ўзлаштириш анча мураккаб бўлди, — деб ҳикоя қилади Ўзбекистон КП Сурхондарё область комитетининг биринчи секретари А. Каримов. — Пахтакорлар экин майдонини камайтириб, беда етиштириш билан шуғулланғилари келмайди. Аммо бусиз мўл-кўл тола олмайсан, устига-устак, экинзорнинг кучини кетказиб қўйиш мумкин.

Бунинг иложини топишди. Пахтакорлар «ўз» экинларини аввалгидек етиштираверишсин-у, беда етиштиришни ихтисослаштирилган бригадаларга топширсин. Пахтакорлар ҳам, бу ихтисослашган бригадалар ҳам алмашлаб экиш жорий этилаётган ерни қамраб олган агроучастка таркибига киради. Илгари бригадалар ўз ҳолича ишларди. Ўзлари алоҳида техникага эга эди. Ишидан қутилиб олгач, қўшниларни билан иши бўлмасди. Ҳозир эса участка раҳбарлари зарурият туғилиб қолган пайтда машиналарни бошқа пайкалларга ҳам юбораверадилар.

Айни пайтда бир қанча масалалар ҳал бўлмай қолаверди. Чунончи, тайёрлов пунктларида ҳосил ҳозир ҳам худди илгаригидек умуман хўжаликлар бўйича қабул қилиниши мўлжалланмоқда. Ахир бир бригада пахтасининг сифати яхши, бошқасиники пастроқ бўлади-ку?! Тайёрловчилар бўлса приборлар етишмайди, лаборант кадрлар топиш қийин деб баҳона қилишади. Холбуки, Тошкент областининг пахта тозаловчилари қатор йиллардан бери ҳосилни бригадама-бригада қабул қилишни йўлга қўйганлар. Нарядсиз ишлаш системасида бу усул, айниқса муҳимдир.

ИП ПИШИҚ БЎЛСИН ДЕБ

Ҳар куни минглаб трактор культиватор билан далага чиқади. Иш ҳажми бекиёс. Тўғри бурчакли ва квадрат пайкаллар беданинг яшил участкалари билан қўшилиб ажиб бир гўзал манзара касб этади.

Пахтакорларнинг бошқа зарур юмушлари орасида ингичка толали пахта нави экилган пайкалларни мумкин қадар тез ва пухта парвариш қилишдек энг муҳим иши бор.

Ипак пахтанинг фойдаси ва афзалликлари ҳаммага маълум Ундан зўр тола олинади. Лекин бундай пахтани етиштириш анча машаққатли. У вақтни ҳам, иссиқликни ҳам, ниҳоят инсон меҳрини ҳам кўпроқ талаб қилади. Кўсаклари одатдагидек, уч ҳафтада эмас, балки анча кеч очилади. Пахта териш машинасини икки марта ўрнига беш бор киритишга тўғри келади. Яна устига-устак унинг ҳосилдорлиги оз бўлади.

Мана шу машаққатларга қарамай, тўқимачилар учун ниҳоятда зарур бўлган «ипак» тола етиштириш республикада мутассил кўпайиб бормоқда. Деҳқонлар агротехникани, ишни ташкил этишни такомиллаштиришга интилмоқдалар. Масалан, ҳозир Сурхондарё областида ингичка толали ғўза нави жами пахтазорларнинг қарийб ярмини, баъзи районларда эса айтайлик, Термиз, Ангор районларида ҳаммасини ташкил этмоқда. лар. Қашқадарё областида ипак пахта етиштириш йил сайин кўпайтирилмоқда. Ўнинчи беш йиллик бошларида бу ерда 65 минг тонна ингичка толали пахта етиштирилган эди, бугунги кунда эса 122 минг тонна ипак пахта етиштириш мўлжалланмоқда. Республика бўйича эса бу йил тўрт юз минг тонна шу қимматли маҳсулот етиштириш мўлжалланмоқда.

Аммо ингичка тола учун хом-ашё етиштириш билан боғлиқ бўлган кўпгина муаммолар борки, улар ўз ечимини кутмоқда. Баъзан колхоз ёки совхоз ипак пахта экиладиган майдонларни кенгайтиришдан манфаатдор бўлмай қоляпти: негаки, бунда хўжалик бўйича умумий ҳосилдорлик пасайиб кетади. План органлари бўлса, ингичка толали пахта ҳосили одатдагидан кам бўлишини ҳисобга олмасдан туриб, топшириқ бериб юбораверадилар.

Ҳозирча навларнинг тури ҳам кўп эмас. Районлаштирилган навлар ҳамиша ҳам ишлаб чиқариш эҳтиёжларига жавоб беролмайди: толанинг чиқиши яхши эмас, машина теримига унча мосланмаган. Селекциячилар касалликларга бардошли, тез пишадиган ингичка толали ғўза навларини етказиб беришни жадаллаштиришлари лозим.

Ипак пахтани териш ташвиши ҳам оз эмас. Ингичка толали пахтани териб олиш учун махсус яратилган машиналар ҳали такомиллашмаган. Устига-устак бундай машиналар ҳозирча кам ишлаб чиқарилмоқда. Илгаригидек ҳозир ҳам ингичка толали пахтани асосан қўлда териб олишга тўғри келмоқда.

Деҳқонлар ҳам ингичка толали пахта етиштиришга ўтишда кўпроқ қатъият кўрсатишлари лозим. Афсуски, бир қатор хўжаликларда ҳамон ўрта толали пахта етиштиришни афзал кўришмоқда. Чунончи, Қашқадарё областининг Баҳористон ва Муборак районларида худди шундай йўл тутмоқдалар. Холбуки, бу ерда ипак пахта етиштириш учун иқлим шароитлари соз. Мутахассисларнинг фикрича Бухоро областининг баъзи районларида ипак пахта майдонларини кенгайтириш мумкин. Қишлоқ хўжалик органлари илғорлар тажрибасини етарли пропаганда қилмаяптилар. Масалан, «Сурхон» совхозида тўла-тўкис ингичка толали пахта етиштиришга ўтиб олинган. Ўтган йили бу хўжалик саккиз миллион сўм фойда олди. Бу рақам янгиликка шубҳа билан қараётганларга зўр далил бўлиб хизмат қилади!

ШЕРИКЛАР ИШОНЧЛИМИ?

Пахта толасининг сифати пахтакорларнинг маҳоратига боғлиқлиги шубҳасиз. Аммо тайёрловчилар, қайта ишловчилар ҳам бунда муҳим роль ўйнашади. Ўтган беш йилликда пахта тозалаш саноати корхоналарининг моддий-техника базаси мустаҳкамланди. 46 янги завод, 56 тайёрлов пункти, 166 қуритиш-тозалаш цехи, 133 омборхона қурилди.

Аммо булар ҳам камлик қилди. Чунончи, биз Узун пахта тозалаш заводида шундай манзарага дуч келдик. Ҳовлида усти брезент билан ёпилган бир қанча каттакон бунтлар қад ростлаб турарди. Пахта шу тариқа тўққиз-ўн ой очиқ ҳавода қолиб келмоқда. Қор-ёмғирдан ифлосланиб, ранги хиралашган.

— Омборлар етишмайди, — деб тушунтиради завод директори Д. Халилов.

Бундай манзара тармоқнинг бошқа корхоналарига ҳам хос бўлган нуқсондир. Хом ашё ва тайёр маҳсулотни сақлайдиган омборлар билан улар етарли таъминланмаган.

Машинада терилган пахтани албатта, қуритиш цехидан ўтказиш, ана шундан кейингина бунтлаш керак. 116 тайёрлов пунктида керакли машина-ускуналар йўқ. Ҳамма заводларда ҳам қуритиш-тозалаш цехи бор деб бўлмайди. Шунинг оқибатида бир кеча-ю кундузда салкам 30—40 минг тонна маҳсулот қайта ишланади. Холбуки, худди шу кунлари республикада ўрта ҳисобда кунига 140 минг тоннадан пахта териб олинади.

Шунчаки қараганда, тармоқ етарлича тола ишлаб чиқариш қувватларига эга бўлиб туюлиши мумкин. Йил бўйи заводлар олти миллион тоннадан кўпроқ хом ашёни ўтказиш қувватига эга. Аммо шунча ҳосилни тўрт-беш ой ичида қайта ишлаш яхши бўлмасмикан. Пахта минг яхши шароитда узоқ вақт сақлангани билан толанинг сифати бир неча процент пасайиб кетаверади. Бу — жиддий нобудгарчиликдир.

Ҳозир саккизта янги завод, шунча тайёрлов пункти, йигирмадан кўпроқ қуритиш-тозалаш цехи, 60 омбор қурилмоқда, юзта тайёрлов пунктида кучли қуритиш агрегатлари ўрнатилмоқда, мавжуд корхоналар реконструкция қилинмоқда. Хом ашёни қабул қилиб олиш ва қайта ишлаш бирмунча тезлашиб, унинг сақланиши яхшиланади. Аммо, чамаси, пахтакорлар ва тайёрловчилар биргалашиб бу муҳим вазифани ҳал этишлари керак. Ҳозирча улар ўртасида аҳиллик бўлмаяпти.

Масалан, йиғим-терим кунларида озмунча тушунмовчиликлар ва бахслар вужудга келадими. Булар асосан хом ашёнинг сифатини аниқлашда юз беради. Хўжаликлар маҳсулотни биринчи сортга топширишга, қабул қилиб олувчилар эса бу кўрсаткични пасайтиришга интилишади. Тайёрловчиларга нега бу фойдали? Сорти паст пахтани қайта ишлашда толанинг чиқиш нормаси анча кам белгиланади. Бундан ташқари заводлар бундай хом ашёни қуритиш ва тозалаш учун давлатдан қўшимча маблағ олишади.

Пахтакорларнинг ҳам, пахтани қайта ишловчиларнинг ҳам диққат-эътибори тайёр маҳсулот чиқишига қаратилганида бундай келишмовчиликлар барҳам топади деб ўйлаймиз. Ҳозирги вақтда шериклар ўзаро масъулиятни ҳис этишмаяпти.

Яна бошқа йўл ҳам бор. Бу йўл — пахтакорлар ва пахтани қайта ишловчилар меҳнатини тағин ҳам маҳкам интеграциялаш йўлидир. Сурхондарё областидаги «Коммунизм» агросаноат бирлашмасида бирлашмага қарашли пахта тозалаш заводини қуриш мўлжалланмоқда. Кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам ўзларининг шундай корхоналари бўлишини орзу қилишмоқда. Қашқадарё областидаги Усмон Юсупов номли совхоз директори Б. Дўстмуродов ҳам етиштирилган хом ашёни совхознинг ўзида қайта ишлаш фойдали эканлигига ишончи комил.

— Акс ҳолда пахтани биз етиштирянмиз-у, фойдани пахта тозалаш заводлари илиб кетяпти, — дейди у.

Дарвоқе, республикада «Нарпай» бирлашмаси бор. Пахтани қайта ишловчи корхона ҳам унинг таркибига киради. У ерда юқори сифатли тола етиштирилмоқда. Шериклар манфаати ўзаро бир-бирига боғланиб кетган.

Ўзбекистон пахтакорлари беш йилликнинг иккинчи йилида олти миллион тонна ҳосил кўтаришга аҳд қилишган. Партия, совет ва хўжалик органлари, қишлоқларнинг барча меҳнаткашлари белгиланган вазифани бажариш, тармоқ самарадорлигини ошириш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Н. ГЛАДКОВ,
И. МУҚИМОВ,
В. СОМОВ.
(«Правда»нинг махсус мухбирлари).

Ўзбекистон ССР.
(«Правда», 8 май).

ҒАМХЎРЛИК ВА ЁРДАМ

Ўзбекистон ССР Қизил ярим ой жамиятининг барча 17 минг шаҳар ва қишлоқ бошланғич ташкилотларининг активлари жаҳон Қизил крест кунини нишонламоқдалар. Ҳозирги пайтда бу кун «Қизил крест: ғамхўрлик ва ёрдам» шиори остида ўтмоқда.

Республика Қизил ярим ой жамияти марказий комитетида ЎзТАГ мухбирига хабар қилишларича, ҳозирги пайтда мазкур кўнгилли ташкилот сафларида салкам 7 миллионга яқин киши бор. Ташкилотнинг 78 минг активисти жамоатчилик асосида ишловчи санитария инспекторларидир.

Жаҳон Қизил крест куни арафасида Чирчиқда ҳунар-техника билим юртлари санитария постларининг республика мусобақалари бўлиб ўтди. Чирчиқдаги 12-ҳунар-техника билим юрти ва Наманган областининг Чорток шаҳридаги 20-ҳунар-техника билим юртининг санитария постлари биринчи ўринларни олдилар. Республика донорлар куни ўтказилди. (ЎзТАГ).

ЯНГИ КОМПЛЕКСЛАР

Чимбой районида «Гигант» деб аталган янги комплекс ишга туширилди. Бу комплексда бузоқлар ўстирилиб, сўкимга боқилади. Бу гўшт фабрикаси ўн минг бош қорамолни боқишга мўлжалланган. Бу ерда кўпгина иш жараёнлари механизациялаштирилиб, индустриал технология жорий этилган. Қорақалпоғистон АССРнинг бошқа районларида ҳам чорвачилик саноат негизида ривожланяпти. Беруний районида яқинда Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди номли катта комплекс ишга туширилди. Бу комплексда ҳам ўн мингдан ортиқ қорамол боқилади. Қарийб 2 минг гектар майдонда озуқабоп экинлар — маккажўхори, беда, лавлаги ва бошқа экинлар етиштирилади. Шундай қилиб яқин келажакда автоном республикада гўшт етиштириш анча кўпаяди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми совет органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига 60 йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишлар мудирлиги хатлар ва келувчиларни қабул қилиш группасининг мудири ўртоқ Нуриддин **Анорбоев**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия органларида, қурилиш ташкилотларида кўп йил самарали ишлаганлиги ва туғилган кунига 50 йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Сурхондарё область комитетининг иккинчи секретари ўртоқ Виктор Константинович **Михайлов**га **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада юқори малакали кадрлар тайёрлаб бериш ва уларни тарбиялаш ишидаги хизматлари учун А. Навоий номли Самарқанд давлат университети тарих факультетининг декани ўртоқ Мавлон **Жўрақулов**га **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган халқ маорифи ходими»** фахрий унвони берди.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

(Боши биринчи бетда).

Республикаси яшаб турибди, бу давлат Совет Иттифоқи билан қардошлик ришталари орқали абадий боғланган бўлиб, социалистик ҳамдўстликнинг мустаҳкам бўғинидир. ГДР тинчликни сақлаб қолиш ва социализмни мустаҳкамлаш учун актив, амалий ҳаракат қилмоқда.

Республикамиз коммунистлари ва барча меҳнаткашлари чин кўнгилдан Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини ва совет халқини Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVI съезди қарорларини амалга оширишда, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 65 йиллиги ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига эришилган жозибадор муваффақиятлар билан табриклайдилар. Коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этаётган Совет Иттифоқи инсоният тараққиёти байроқдори бўлишдек ўзининг тарихий вазифасини амалга оширмоқда ва марксизм-ленинизм ғояларини зафарли кучининг яққол намунаси бўлиб хизмат қилмоқда.

Мухолифлик ва қуролланиш пойгасига қаратилган авантюрачилик йўлини ўтказаётган империализм энг агрессив доираларининг айби билан халқаро кескинлик хатарли равишда зўрайиб бораётган ва уруш хавфи кучаяётган шу кунларда Совет Иттифоқи яна тинчлик учун курашувчи энг қудратли ва нуфузли куч сифатида намоён бўлмоқда. СССР ядро урушининг олдини олишга, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга ҳал қилувчи ҳисса қўшмоқда. Унинг амалий ташаббуслари ялпи тинчликни таъминлаш ва қуролланиш пойгасини жиловлаш учун халқлар олиб бораётган курашга қудратли мадад бермоқда.

Германия Демократик Республикаси Совет Иттифоқининг ленинча тинчликсевар йўлини тўла-тўкис қўллаб-қувватлашини билдиради. У Германия Бирлашган Социалистик партиясининг X съезди қарорларига биноан бундан буён ҳам социалистик ҳамдўстликни кучайтиришга ва тинчликни мустаҳкамлашга актив ҳисса қўшаверади.

Партияларимиз, давлатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги пролетар интернационализми руҳи билан суғорилган муносабатлар ҳар томонлама ривожланиб, чуқурлашиб бораётганлиги бизни ғоят қувонтиради. Ленин партияси ва мамлакати билан қардошларча иттифоқни доимо мустаҳкамлаш сиёсатимизнинг ўзгармас принципи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Азиз ўртоқлар ва дўстлар, Сизларга, Советлар мамлакатининг коммунистларига ва барча гражданларига коммунистик қурилишда, тинчликни таъминлаш ишида янги катта муваффақиятлар тилаймиз.

(ТАСС).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

АНГЛИЯ — АРГЕНТИНА МОЖАРОСИ

Буюк Британия консерваторлар ҳукумати Англия — Аргентина можаросини кескинлаштириш йўлини давом эттирмоқда. Бош министр М. Тэтчернинг парламентда айтишича, Англия можарони дипломатик йўл билан ҳал этишга интилишини давом эттиради, лекин айни вақтда Аргентинага ҳарбий тазйиқ ўтказаверади. «Биз ҳарбий активлигимизни давом эттиришимиз керак» деб таъкидлади у.

М. Тэтчер бугун эрталаб «Ҳарбий кабинет»нинг навбатдаги мажлисини чақирди. Англия матбуоти консерватор раҳбарлар тобора кенг кўламдаги ҳарбий ҳаракатларни амалга оширишга мойил эканликларини хабар беради. Лондонда чиқадиган «Дейли телеграф» газетасининг уқтириб ўтишича, парламент доирасидаги кишилар «Фолкленд оролларини штурм қилиш эҳтимоли кучайиб бораяпти» деб ҳисобламоқда. «Таймс» газетаси «Тэтчер» Аргентина территориясидаги ҳарбий-ҳаво базаларига ҳужум қилиш зарур деб топилган тақдирда бутун ҳукумат уни қўллаб-қувватлашига ишонади» деб таъкидлайди.

Аргентина ҳарбий қўмондонлиги 4 май маҳаллий вақт билан соат 13.00 дан бошлаб Фолкленд (Мальвин) оролларида уруш ҳаракатлари бўлмаганлигини хабар қилди. Қўмондонликнинг ахборотида айтилишича, Англия мудофаа министрлиги кеча, Англиянинг иккита «Харриер» қирувчи-бомбардимончи самолёти «бедарак йўқолди», деб берган хабари муносабати билан шу баёнот эълон қилинган. Уруш ҳаракатлари бошлангандан бери, дейилади Аргентина ҳарбий қўмондонлигининг ахборотида, Англия шу типдаги 9 та самолётидан маҳрум бўлди. Ҳолбуки, Англия шу районадаги мавжуд 20 та самолётидан фақат учтаси йўқолганлиги расмий равишда эътироф этилади. (Бундан уч ҳафта илгари контейнеровоз кемада Жанубий Атлантикага яна 20 та «Харриер» самолётлари юборилган эди. Улар жуда яқин вақт ичида Англия самолётлари группасига қўшиладилар).

Аргентина ҳарбий қўмондонлиги, шунингдек, Фолкленд (Мальвин) оролларида бўлган жангларда Аргентинанинг 19 ҳарбий хизматчиси ўлдирилганлиги ва 37 киши ярадор бўлганлигини хабар қилди. 2 майда ғарқ қилинган «Хенерал Бельграно» крейсерида ҳалок бўлган денгизчилар бу ҳисобга кирмайди. Крейсерда бўлганлардан 368 киши бедарак йўқолган. Крейсер экипажининг тирик қолган аъзоларини қидириш давом этмоқда.

Аргентина миллий мудофаа министри А. Фруголи Буэнос-Айресда бўлиб ўтган матбуот конференциясида сўзга чиқиб «Аргентина ўзининг шон-шарафи ва қонуний ҳуқуқларига зарар етказилмаган тақдирда ҳар қандай дипломатик музокараларга тайёрдир деб айтди». Англиянинг Аргентина қитъа территориясидаги ҳарбий объектларни бомбардимон қилиш эҳтимолига тўхталиб, у Аргентина «қаерда ва ҳар қачон талаб қилинса, жангга кираверишга тайёр» эканлигини таъкидлади. (ТАСС).

ЧОРВАЧИЛИКНИНГ БАРЧА РЕЗЕРВЛАРИ ИШГА ТУШИРИЛСИН

Чорвадорлар КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошира бориб ва СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, маҳсулот етиштиришни тобора кўпайтирмоқдалар. Республикада ўтган йилга нисбатан гўшт ва тухум етиштириш 11 процент, сут етиштириш 7 процент ошди.

Ишлаб чиқилган тадбирларга мувофиқ Қашқадарё областининг колхозлари, совхозлари ва хўжаликлараро корхоналари гўшт етиштиришни 19 процент, Тошкент ва Жиззах областлари 17 процент кўпайтирдилар. Шу билан бирга Самарқанд, Андижон областларида ва Қорақалпоғистон АССРда гўшт етиштиришни ўстириш суръатлари ҳозирча паст бўлиб, 4—7 процентни ташкил этмоқда.

Қорамоллар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 46,9 минг бош — 3 процент, шу жумладан сигирлар 11,6 минг бош —3 процент, чўчқалар — 45,6 минг бош — 11 процент, қўй ва эчкилар 366,9 минг бош — 5 процент, паррандалар 1,3 миллионта — 7 процент кўпайди. Самарқанд, Сурхондарё, Фарғона, Хоразм областларида қорамоллар сони атиги бир-икки процент, Наманган областида сигирлар сони бор-йўғи бир процент кўпайди. Фарғона областида эса бултурги даражада қолди. Қорақалпоғистон АССРда чўчқалар, Наманган, Тошкент областларида эса қўй ва эчкилар сонини камайишига йўл қўйилган.

Фарғона области хўжаликларида қорамолларни сўкимга боқиш яхшиланганлиги ҳисобига уларнинг гўштга топшириладиган вазни 443 килограммни, Тошкент областида 430, Қашқадарё областида — 420 килограммни, Бухоро, Сурхондарё, Андижон областларида эса 401—406 килограммни, Қорақалпоғистон АССРда фақат 321 килограммни ташкил этди.

Чорва ва паррандаларни харид қилиш ўтган йилги даражадан илдамроқ бормоқда. Шу йилнинг 1 майига қадар давлатга бултургидан 13 минг тонна кўп гўшт (тирик вазнда) сотилди. Давлатга сотилган қорамолларнинг 65,5 минг бошдан кўпроғи ўртача вазни 416 килограммдан бўлган ёш моллар эди, бунинг учун хўжаликлар харид нархига 50 процент устама ҳақ олдилар.

Қашқадарё областининг хўжаликлари гўшт тайёрлаш ярим йиллик планини муддатидан илгари ошириб адо этдилар, Сурхондарё, Хоразм, Бухоро областларида давлатга чорва ва парранда сотиш ярим йиллик планлари бажарилди. Тўрткўл, Беруний, Дўстлик, Қамаши, Қарши, Бўка, Пискент, Қўшработ, Ленин йўли, Ғиждувон, Меҳнатобод, Бувайда районлари ва бошқа бир қанча районларнинг хўжаликлари гўшт ҳамда бошқа маҳсулотлар харид қилишни муваффақиятли давом эттирмоқдалар. Барча областлар ва Қорақалпоғистон АССР ўтган йилга нисбатан кўпроқ чорва ва паррандани гўштга топширдилар.

Шу билан бирга баъзи районларда ва кўпгина колхоз ҳамда совхозларда маҳсулот етиштиришни кўпайтириш резервларини актив қидириш ва ундан фойдаланиш авж олдирилмаган, фермалар ишида етарли даражадаги самарадорликка эришилмаган, чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш планлари қониқарсиз бажарилмоқда. Чунончи, Октябрь, Фориш, Зомин, Жомбой, Пастдарғом, Фрунзе, Ёзёвон, Ўзбекистон, Свердлов, Когон районлари ҳамда бошқа бир қанча районларнинг хўжаликларида гўшт тайёрлаш планини бажаришда жуда қолоқликка йўл қўйилган. Молларни боқиб семиртиришни яхшилаш учун ҳамма ишни қилиш, қорамоллар, чўчқалар, қўй ва эчкиларнинг этига-эт қўшилишини ҳамда гўштга топшириладиган вазнини ошириш керак.

Республиканинг колхоз ва совхозлари бу йил ўтган йилга нисбатан сут етиштиришни 7 процент оширдилар, Қашқадарё, Жиззах, Хоразм областларида ва Қорақалпоғистон АССРда сут етиштириш 11—17 процент кўпайди. Айни вақтда Наманган, Самарқанд областларида эса атиги уч процент ошди. Умуман республикада сигирлардан сут соғиб олиш ортди. Қорақалпоғистон АССРда, Хоразм, Жиззах, Қашқадарё областларида сут соғиб олиш анча кўпайди.

Бироқ Андижон ва Наманган областларида бу кўрсаткич пасайди, Самарқанд ва Сирдарё областларида эса ўтган йилги даражада қолди.

Мавжуд беда ва оралиқ озуқа экинлари кўк массаси республикадаги кўпгина колхоз ва совхозларнинг молларни тўйдириб боқиш ва сигирларни соғиб олишда интенсив методларда фойдаланиш имконини берди. Бироқ хўжаликларнинг айрим раҳбарлари ва мутахассислари озуқа базасининг баҳорги-ёзги даражаси берадиган имкониятларни амалга оширишни таъминламаяптилар. Агар умуман республикада давлатга ўтган йилдагидан 17,3 минг тонна кўп сут сотилган бўлса, Хоразм области эса ҳозирнинг ўзидаёқ сут харид қилиш ярим йиллик планини 75 процент, Наманган, Сирдарё областлари эса атиги 62 процент бажардилар. Кўпгина районларда сут етиштириш суръатлари паст. Денов, Шеробод, Термиз, Шўрчи районлари давлатга сут сотиш ярим йиллик планини атиги 52—57 процент бажарганликлари бежиз эмас. Когон, Свердлов, Пахтакор, Октябрь, Толлимаржон, Чироқчи, Яккабоғ, Пахтачи, Иштихон, Боёвут, Гулистон, Ховос, Риштон, Ёзёвон, Фрунзе, Бўзатов, Нукус, Амударё ва бошқа баъзи районлар сут тайёрлаш планини бажаришда анча қолоқликка йўл қўймоқдалар. Эндиликда сигирлар маҳсулдорлигини ошириш, бир қанча жойларда сут етиштириш ва реализация қилиш соҳасидаги камчиликларни тезроқ бартараф этиш учун сигирларни ёзги боқиш имкониятларидан тўлароқ фойдаланиш зарур.

Бу йил ўтган йилдагидан 27 миллион дона кўп тухум олинди ёки 11 процент ўсишга эришилди. Қашқадарё областида тухум олишнинг ўсиши 37 процентни ташкил этди. Бу эса тухум олиш ярим йиллик планини 104 процент ошириб бажариш ва давлатга ўтган йилдагидан 24 процент кўп тухум сотиш имконини берди.

Айни вақтда Бухоро областида тухум етиштириш суръатлари пасайиб кетди ва тухум харид қилиш ярим йиллик плани атиги 63 процент бажарилди. Когон, Ильич, Бўстонлиқ, Оржоникидзе, Охунбобоев, Ёзёвон, Олтиариқ ва бошқа баъзи районлар, шунингдек Узптицепромнинг кўпгина хўжаликлари тухум олиш планини бажаришда орқада қолмоқдалар.

Ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида чорвачиликни ривожлантиришнинг интенсив методларини ,фан ва илғор практика тавсияларини жорий этишни жадаллаштириш, наслчилик ишларини яхшилаш, иш самарадорлиги ва сифатини энг кўп даражада ошириш, комплекслар, паррандачилик фабрикалари ва фермаларни реконструкция қилиш ва техника жиҳатидан қайта қуроллантириш ишларини изчил амалга ошириш зарур. Шу асосда чорвачиликни жадал ривожлантиришга эришиш лозим. Озуқа базасини мустаҳкамлаш юзасидан қатъият билан иш олиб бориш, беда ва бошқа озуқа экинлари ҳосилдорлигини ошириш зарур. Ем-хашак тайёрлаш ишларини кенг авж олдириш, бедани камида 6—7 марта ўриб олишга эришиш, барча колхоз ва совхозларда озуқа етиштириш ва ундан фойдаланишнинг илғор технологиясини жорий этиш, пичан, сенаж, силос сифатини анча яхшилаш керак.

Тўла жиҳозланган фермалари бўлмаган колхоз ва совхозларда уларни вужудга келтириш чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш учун қўшимча резерв бўлиб хизмат қилади. Бу йил қўшимча равишда 171 та ферма ташкил этилди. Мазкур фермаларни қорамоллар билан тўлдириш, чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш керак бўлади.

Ҳамма жойда Сурхондарё области далачилик бригадаларининг илғор тажрибасини жорий этиш керак. Бу бригадалар шу йил барча 2592 бригадада 6—8 тадан қорамолни сўкимга боқиб, гўштга топширишни мўлжалламоқдалар. Ҳозир республикада бундай далачилик бригадаларининг сони 15,9 мингтадан ортиб ,янада кўпаймоқда.

Колхоз ва совхозлар партия комитетлари, раҳбарлари ва мутахассисларининг вазифаси йўл қўйилган нуқсонларни қисқа муддатда тугатишга имкон берадиган конкрет тадбирларни белгилашдан иборат. Чорвачилак маҳсулоти етиштиришни мунтазам равишда кўпайтириш —қишлоқ меҳнаткашларининг ватанпарварлик бурчидир. Юбилей йилида давлатга гўшт, сут ва бошқа ферма маҳсулотлари етиштириш ҳамда давлатга сотиш юзасидан план ва социалистик мажбуриятларини бажармаган бирорта ҳам хўжалик бўлмаслиги лозим.

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

МИСИ ЧИҚДИ

Яқинда Вашингтонда АҚШ меҳнат министрлиги мамлакатдаги барча ишсизлар сонини эълон қилди. Бу ҳужжатга мувофиқ ҳозир мамлакатда ишга яроқли кишиларнинг 9,4 проценти иш билан банд этилмаганлиги маълум қилинди. Бу эса бутун Американи чуқур изтиробга солди. Чиндан ҳам ҳозирги кунда бу ерда «ортиқча киши»лар 10,3 миллион нафарга етди. Маҳаллий кузатувчиларнинг фикрича, бу президент Рейган ўтказаётган иқтисодий сиёсатининг миси чиққанлигини кўрсатади.

Ҳозир мамлакатда миллий индустриянинг энг муҳим соҳалари бўлган автомобилсозлик, қурилиш ҳамда қайта ишлаш саноати чуқур таназзулга юз тутган. Саноатнинг бу соҳасида илгари банд бўлган 13,7 процент ишчи ҳозир ишсизлар армиясига қўшилган.

Кризис туфайли бирин-кетин ёпилаётган корхоналарда аввало майда миллатга мансуб кишилар ишдан қувилмоқда. Бундай ҳол кундан-кунга авж олиб, миллион-миллион оддий американликларнинг бошларига ғоятда оғир кулфат бўлиб тушмоқда.

МУДҲИШ ХАБАР

Канадада «ортиқча кишилар, яъни ишсиз, нажотсиз бўлиб қолган одамлар тўғрисида биринчи бор 1946 йилда расмий хабар эълон қилинган эди. Ўша пайтда Канада статистика бюроси мамлакатда ишсизлар сони энг юқори даражага кўтарилганлигини таъкидлаган эди.

Яқинда статистика бюроси ана шундай хабарларнинг навбатдагисини эълон қилди. Мамлакатда ҳозирги кунда ишсизлар сони барча меҳнатга лаёқатли аҳолининг 9,6 процентини ташкил этмоқда ва ишсизлар сони 1 миллион 200 минг кишига етган. Статистика бюроси ўзининг ана шу маълумотида ҳам ишсизлар сони энг юксак даражага етганлигини алоҳида уқтириб ўтган.

ЭНГ ПАСТ ДАРАЖА

Японияда уй-жой қурилиши тобора камайиб бормоқда. Мамлакатда бир йил давомида қурилиш ишлари 6 процентга қисқарган. Бу ерда яқинда эълон қилинган докладда кўрсатилишича, ўтган молия йилида мамлакатда уй-жой қурилиши сўнгги ўн тўрт йил мобайнида энг паст даражага тушиб қолган.

Ҳукумат экспертлари бу аҳволни таҳлил қилиб уй-жой қурилишининг тобора қисқариб бораётганлигига аҳоли реал даромадининг ғоятда қисқарганлиги ҳамда ер майдонлари ва қурилиш материалларининг нархи ошиб кетганлигини асосий сабаб қилиб кўрсатмоқдалар.

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ VII ТОШКЕНТ КИНОФЕСТИВАЛИ ОЛДИДАН

УЧ ҚИТЪА АНЖУМАНИ АРАФАСИДА

24 май куни Ўзбекистон пойтахтида тантанали равишда очиладиган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VII халқаро кинофестивалининг барча [illegible] Уч қитъа кинематографчилари анжуманига сўнгги тайёргарликлар кўрилмоқда. Бир қанча халқаро ташкилотлар, Европа, Америкадан кўпгина фестивалларнинг вакиллари ҳам анжуман меҳмони бўладилар.

* * *

Мана шу анжуманнинг бош резиденцияси — «Ўзбекистон» меҳмонхонаси комплекси кинофестивалда қатнашувчилар ва меҳмонларнинг [illegible] кутиб олади. [illegible] Бассейн, ресторанлар, ёзги кафелар, савдо тармоқлари Тошкент меҳмонларига хизмат кўрсатади.

Меҳмонхонанинг хизмат кўрсатиш ходимлари ҳам кино арбобларини кутиб олишга ҳозирланмоқдалар. Кўпгина ходимлар чет тилларини ўрганмоқдалар.

Анжуман қатнашчилари ва меҳмонларининг ҳар бири учун телефон, [illegible] фойдаланиш мумкин. Журналистларнинг ишлаши учун эса телетайплар ўрнатилди.

* * *

Ўзбекистон енгил саноат ходимлари [illegible] VII халқаро Тошкент кинофестивали эмблемаси туширилган 70 га яқин номдаги маҳсулот [illegible]

* * *

Фестиваль кунлари уч қитъа кино санъати ютуқлари [illegible] Тошкент Санъат саройи [illegible]

Республика Кино уйининг янги биноси ўз эшикларини кенг очади. Бу ерда фестиваль ишлаб турган кунларда кино бозори ташкил этиш кўзда тутилган.

О. ОСИПОВ,
ЎзТАГ мухбири.

МУАММО, МУЛОҲАЗА, ТАКЛИФ

УЛУҒБЕК РАСАДХОНАСИ

✦ РАСАДХОНАНИ ТИКЛАШ МУМКИНМИ?
✦ УЛУҒБЕКНИНГ ЙЎҚОЛГАН КУТУБХОНАСИ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗАЛАР.

ТАРИХДА Шарқ Ренессанси (Уйғониш даври) деб аталган ўрта асрларда Ўрта Осиёда фан, маданият ва санъат гуллаб-яшнади. Худди ана шу даврда Самарқандда аллома Мирзо Улуғбек бош бўлган астрономия мактаби вужудга келди. Бу мактабнинг энг катта ютуғи бир гуруҳ мунажжим олимлар, ҳисобдон математиклар меҳнати самараси ўлароқ қарийб 30 йил мобайнида юзага келган Улуғбекнинг юлдузлар жадвали — «Зижи Кўрагоний»дир. Бу бебаҳо асар Самарқанднинг шимоли-ғарбида Кўҳак тепалигида, Обираҳмат анҳорининг хушманзара жойида тикланган астрономик расадхонада Қуёш, юлдуз ва сайёралар ҳаракатини муттасил кузатиб бориш асосида яратилди. Давр расадхона биносини сақлаб қололмаган. Ҳозирги кунда чуқурлиги ўн метрча бўлган хандақда меридиан квадрант — махсус асбоб қолдиқларию айланма бинонинг пойдеворлари изи қолган, холос.

Тарихий манбаларга асосланиб археолог В. Л. Вяткин расадхона қаерда жойлашганлигини аниқлади, 1908—1909 йилларда юқорида айтиб ўтилган меридиан квадранти бўлган хандақни очишга мушарраф бўлди. Бу воқеа XX аср бошларида илмий жамоатчилик орасида зўр шов-шувга сабаб бўлди, фан тарихчиларида катта қизиқиш уйғотди. Кейинги олиб борилган қазилмалар вақтида, шунингдек, пойдевор харобаларига асосланиб бинонинг тарихи аниқланди. Айланма бино диаметри 48 метрга тенг. Квадрантга қараб унинг радиуси 40.212 метр деган хулоса чиқарилди. Архитекторлардан Б. Н. Засипкин 1944—1949, В. А. Нильсен 1953 ва Г. А. Пугаченкова 1969 йилларда олиб борилган археологик қазилмалар маълумотларига суяниб расадхонани реконструкция қилиш лойиҳаларини яратдилар. Ҳар бир лойиҳанинг ўзига яраша афзаллиги бор.

Кейинги йилларда ана шу тарихий расадхонанинг бизгача етиб келган қисми ва асбоб қолдиқларини муҳофаза этиш масаласи кўндаланг бўлмоқда. Маълумки, бу асбоб қоя ичидаги чуқурликка жойлашган. Куз ва баҳорги ёғингарчилик вақтида хандақ сувга тўлиб қолади. Бу ҳол асбобнинг мармар билан безалган қолдиқларини путурдан кетказмоқда. Уч йилча муқаддам, 1979 йил апрелида расадхонани синчиклаб текшириш натижасида 1969 йили бир метрча баландликдаги девор билан ўраб олинганлиги туфайли хандаққа сув йиғиладиган бўлиб қолганлиги маълум бўлди. Расадхонанинг 1500 квадрат метрли майдонида тўпланган сув чиқиб кетиши учун тузукроқ йўл қолдирилмаган. Ёғин-сочинда эса сув ўзича йўл топиб, хандаққа йиғиладиган бўлиб қолган.

Расадхона қолдиқларини асраш мақсадида 60 метрли темир-бетон минора тиклаб, соябон ўрнатиш таклифи кўтарилди. Лекин республика Маданият министрлигининг илмий-методик совети бу лойиҳани мақбул эмас, деб рад этди. Шу-шу ноёб асбоб қолдиқларини сақлаб қолиш масаласи муаммолигича қолиб келмоқда.

Ҳамза номли Ўзбекистон санъатшунослик илмий-тадқиқот институти Улуғбек расадхонасини тўла тиклаш ғоясини ўртага ташлади. Бу иш расадхона асбоби қолдиқларини сақлаб қолиш имконини бериш билан бирга ўша давр фан ва маданият ютуқларини пропаганда қилишга шароит яратган бўлурди. Мамлакатимизда осори атиқаларни муҳофаза этиш умумхалқ иши бўлиб, СССР Конституциясида алоҳида моддада таъкидлангандир. Давлатимиз бу масалага ҳамиша катта эътибор бериб келмоқда. Кўҳна ёдгорликлар шунчаки муҳофаза этиб қўйила қолмайди, айни чоғда тикланади, таъмирланади, консервация ва реконструкция қилинади.

САНЪАТШУНОСЛИК институти ўртага ташлаган ғояда Улуғбек расадхонасини тиклашнинг илмий асосланган таклифлари ётади. Бунинг учун бир қанча тарихий манбалар ўрганиб чиқилди. Шу расадхонанинг илмий ходими Ғиёсиддин Жамшид Коший 1420 йилда Самарқандга келгач, отасига ёзган хатида келтирилган расадхона қурилиши тарихига оид янги маълумотлар, Искандария, Мароқи ва Самарқанд расадхоналарининг астрономик асбоблари бирма-бир тавсифланган, Абдул Мунъим Амилийнинг «Астрономик асбоблар тўғрисида»ги шарҳида келтирилган чизмалар ўрганилди. Улуғбек расадхонасида олиб борилган археологик тадқиқот материаллари қайта кўриб чиқилди. Абдураззоқ Самарқандий, Заҳриддин Муҳаммад Бобир ҳамда шоир Биноий ёзиб қолдирган маълумотлардан танқидий фойдаланилди. Совет олимлари В. Шчеглов, П. Булгаков, Г. Мамедбейли, О. Чехович, Д. Юсупова, А. Ўринбоев тадқиқотларига мурожаат этилди. Расадхонани тиклаш ҳақидаги юқорида зикр этилган учала лойиҳанинг афзал томонларидан фойдаланилди.

Шу йўл билан Улуғбек расадхонасини қайта тиклаш лойиҳаси яратилди. Лойиҳага кўра бино уч қаватли, цилиндр кўринишида бўлади. Унинг баландлиги 38 метр, кўндаланг кесими эса 48 метрдир. Бинонинг ясси томидан кузатув майдони сифатида фойдаланиш мумкин. Қуёш соати шу ерга жойлашади. Тик устунларнинг давомида универсал асбоб айланувчи квадрант жойлашади. Ясси томдаги майдонча айланма айвон билан ўралади.

Археологик материаллар расадхона биноси қаватлари планини тўғри тиклаш имконини беради. Бинога шимол тарафдан кирилган, чунки худди шу тарафда нисбатан текис майдонча бор. Бошқа тарафларда эса тепалик жуда тик. Ичкарига кирилгач, ўнг ва чап тарафга кенг йўлаклар кетган. Улар юқори қаватга кўтариладиган қўш пиллапояли зинага бориб туташади. Ҳар бир қаватда тўрттадан зал ва бир қанча ёрдамчи хоналар бўлган. Қаватларда айнан нималар жойлашганлиги бизгача етиб келмаган. Шунга қарамай, меъморчилик мантиғига, ўрта аср иншоотлари лойиҳалари анъаналарига асосланиб, биринчи қаватнинг шимолий қанотидаги битта залдан масжид сифатида, иккинчисидан эса дарсхона сифатида фойдаланилган, деб тахмин қилса бўлади. Улуғбекнинг Бухородаги (1417 йил), Самарқанддаги (1420 йил) ва Ғиждувондаги (1432 йил) мадрасаларида ҳам шундай қилинган. Жанубий қанотдаги иккита зал кутубхона қошидаги ёрдамчи бино вазифасини ўтаган. Бу ерда хаттотлар, безакчи мусаввирлар, саҳҳофлар меҳнат қилган. Иккинчи қават асосан кутубхонага мўлжалланган бўлса керак. Бу ерда Улуғбекнинг Ўрта ва Яқин Шарқдаги мамлакатлардан тўпланган китоблари сақланган, шунингдек, расадхона ходимлари учун қироатхона жойлашган.

Учинчи қават залларида енгил кўчма астрономик асбоблар бўлган. Улар орасида Ибн Сино кашф этган микромер ҳам бўлган бўлса эҳтимол. X асрда яратилган бу асбоб, баъзи тарихчилар ўйлаганидек, йўқолиб кетмаган. Ўрта ва Яқин Шарқда ундан анча пайтгача фойдаланиб келишган. Ахир Абдул Мунъим Амилийнинг 1562 йилги шарҳида бу асбобнинг чизмаси ҳам келтирилганлиги бежиз эмас-ку! Ғарбий Европада бу асбобни XVI асрда кашф этиб, нониус ёки верньер деб аташди.

Улуғбекнинг астроном Рукниддин ибн Шарофиддин Амулий деган замондоши хабар қилишича, Самарқанд расадхонасидаги асбобларни мутахассис Жалолиддин Астурбодий ишлаган. Унинг зиммасига катта асбоблар, шунингдек, расадхонадаги кўчма астрономик асбобларни кузатиб юриш топширилган бўлса эҳтимол. Расадхонанинг учинчи қаватидаги хоналар асбобларни сақлаш ва қайта тиклашга ажратилган бўлса ҳам ажаб эмас.

РАСАДХОНА деворларида етти иқлим ва ҳоказолар тасвирланган расмлар акс этган бўлиб, улар ҳақида икки марта, яъни 1442 ва 1453 йилларда Самарқандда бўлган тарихчи Абдураззоқ Самарқандий ёзиб қолдирган. Бинонинг жанубий қисмидаги хоналардан Конигул водийси ҳамда Дилкушо боғларининг ажиб манзаралари кўзга яққол ташланиб туради. Шунга қараганда расадхонанинг етакчи мунажжимлари асосан шу ерда ишлашган, дейиш мумкин. Бино жуда ёруғ бўлган. Ёруғлик дераза ўрнидаги туйнуклардан тушиб турган. Бинода ҳаво алмашиб, шамоллаб туриши ҳам ҳисобга олинган.

Улуғбек расадхонаси астрономик кузатувлардан ташқари қандай вазифаларни ўтаган? Жумладан, у ерда мунажжимлар тайёрланганми, шунингдек, кутубхона бўлганми, деган масала хусусида ҳозирги замон тарихчи олимлари бир фикрга келолмаётирлар. Назаримизда, бу саволга ижобий жавоб бериш керак.

Улуғбек мадрасасида астрономия бўйича лекциялар ўқилган, амалий машғулотлар эса расадхонада ўтказилган бўлиши мумкин. Бу нарса олдиндан ўйланган бўлса керак. Чунки мадраса қурилиши ҳам, расадхона қурилиши ҳам бир пайтда —1417 йилда бошланган. Мадраса 1420 йилнинг бошларида, расадхона эса ўша йилнинг охирларида қуриб битказилган.

Кутубхона бўлганлиги эса шубҳасиз. Бу фикрни ишонч билан айтиш учун қуйидагиларни далил сифатида келтирамиз. Расадхонада ишлаган мунажжим Ғиёсиддин Жамшид Коший ўлимидан икки йилча олдин, 1437 йилда «Мифтоҳ ал-ҳисоб» (Арифметика калити) китобини ёзиб тугатди. Ана шу шоҳ асарнинг зарварағида муаллиф қўли билан «Китоб Улуғбек кутубхонаси учун ёзилди» деган сўзлар бор. Ғиёсиддин Жамшид Коший Самарқандга келганида Улуғбек мадрасадида бўлган, Улуғбек лекцияларини тинглаган, астрономия масалалари бўйича мунозараларда қатнашган. Қизиғи шундаки, баҳслашувчи томонлар Берунийнинг кутубхонадаги «Қонуни Масъуд» китобидан далиллар келтиришган.

УЛУҒБЕК кутубхонаси ва унинг кутубхоначиси хусусида Давлатшоҳнинг Улуғбекнинг йўқолган ов хотироти дафтари тўғрисидаги ҳикоясида ҳам эслатиб ўтилади. Унда Улуғбек шикорга чиққан вақти, жой, ўлжаларни ёзиб борган. Нима бўлади-ю, кутубхонада сақланаётган дафтар йўқолиб қолади. Бундан кутубхоначи жуда куюнади. Лекин Улуғбек уни тинчлантириб, ҳаммаси ёдида эканини, овномани қайта тиклаш мумкинлигини айтади. Сўнгра бирма-бир айтиб туриб хотирот дафтарини қайта ёздиради. Кейинчалик эскиси топилади. Ҳар иккаласини солиштириб кўришса, фарқ қилмас экан. Бу ҳикоя гарчи Улуғбекнинг хайратомуз хотирасини исботлаш учун келтирилган бўлса ҳам, биз учун муҳими кутубхона ва кутубхоначи мавжуд эканлигининг яна бир бор таъкидидир. Энди Улуғбек кутубхонасидаги китоблар қачон йўқолган ва қаерда бўлиши мумкин деган масалани аниқлаш керак.

Бу хусусда турли-туман фикрлар бор. Жумладан Улуғбекнинг фожиали ўлимидан сўнг бир гуруҳ мутаассиблар расадхонани талашган пайтда кутубхонани ҳам йўқ қилишган дейишади. Лекин бу ҳақиқатга деярли тўғри келмайди. Чунки расадхона XVI аср бошларигача мавжуд бўлган. Шунинг учун Улуғбек кутубхонасидаги китоблар яшириб қўйилган деган фикр ҳам йўқ эмас.

Мадраса ҳамда расадхонадаги Улуғбек кутубхонасининг китоблари бутунлай йўқ бўлиб кетмаган дейишга асосимиз бор. Улар Улуғбекнинг шогирди ва сафдоши Али Қушчи томонидан 1469 йили Истамбулга олиб кетилган бўлса эҳтимол. Турк султони Али Қушчини Аё Сўфия мадрасасига мударрисликка таклиф этган. Маълумки, Али Қушчи Алишер Навоийдан ёрдам олиб, Абдураҳмон Жомий мададида узоқ Истамбулга бутун оиласи ва кўч-кўрони билан жўнаган. Унинг катта карвонидаги туяларга шахсий юкларидан ташқари китоб ва астрономик асбоблар ортилган бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас. Улуғбек кутубхонаси китоблари Истамбулдаги китоб хазиналарида пайдо бўлганлиги эса бор гап. Буни қуйидаги мисоллардан билиш мумкин.

Биринчидан, Абул Вафо Бузжонийнинг «Геометрик қурилмалардан ҳунармандларга нималар зарурлиги хусусида» деган китобининг зарварағида шундай ёзув бор: «Буюк султон, оллоҳнинг ердаги сояси, араб ва ажам хоқонларининг хоқони, давлат ва дини ислом қувватн Улуғбек Баҳодур кутубхонаси учун қайта кўчирилди. Оллоҳ у кишининг умрини боқий, салтанати ва давлатини обод қилғай». Бу китоб Истамбулда сақланмоқда. Иккинчидан, Улуғбек қаламига мансуб «Улус арбаъа Чингизи» китоби Ўрта Осиёдан топилгани йўқ, лекин Истамбул кутубхоналарида иккита рўйхатда учрайди. Учинчидан, Ғиёсиддин Жамшид Кошийнинг «Мифтоҳ ал-ҳисоб» китоби муаллиф томонидан Улуғбек кутубхонаси учун тақдим этилган бўлишига қарамай, Истамбулда сақланмоқда. Тўртинчидан, шарқшунос олим В. В. Бартольд Тўпкапу Сарой (Истамбул) кутубхонасида шуғулланар экан, Рашиддадиннинг Улуғбек кутубхонаси учун қайта кўчирилган «Умумий тарих» китоби нусхасини топди. Бешинчидан, Али Қушчи Улуғбекнинг астрономия жадвали «Зижи Кўрагоний»ни ҳам ўзи билан олиб кетганлиги эҳтимолдан ҳоли эмас. Табиийки, у бир нусхада бўлмаган, албатта. Шу зайл бу жадвал 1648 йилдан бошлаб Европа тилларига таржима этила бошланди ва Ғарбда машҳур бўлиб кетди. Турган гапки, Али Қушчи кутубхонадаги бор китобни олиб кетмаган, олиб кетолмасди ҳам. Унинг каттагина қисми шу ерда қолиб, турли кутубхона ва одамларнинг қўлига ўтиб кетган бўлса керак.

Жамоатчиликнинг хоҳиш-иродаси, фан, маданият, санъат тарихчилари кучи билан Улуғбек кутубхонасининг нодир китоблари бир ерга тўпланса, ақалли нусхалари тўпланса мақсадга мувофиқ бўларди. Уларни кейин тикланадиган расадхонага жамлаш ҳам мумкин. Улуғбек расадхонасини тиклаш хусусидаги ўртага ташланган таклиф эса жуда катта маданий аҳамиятга моликдир. Расадхона биносига фан ва техника тарихи музейи, фазони ўзлаштириш музейи жойлашиши мумкин. Бу фан-техника революцияси даврида инсоният фаолиятининг кўпгина соҳаларидаги улкан бунёдкорликларнинг кўргазмали пропаганда воситаси бўлиб қоларди. Улуғбек расадхонасининг тикланган ва ишга туширилган астрономик асбоб-ускуналарида эса биз оптик телескоплар кашф этилмасдан аввалги илми нужум тарихи билан яқиндан танишган бўлардик.

Митхат БУЛАТОВ,
архитектура доктори.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

9 МАЙ, ЯКШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Қаҳрамон шаҳарлар ҳақида қўшиқлар. 10.30 — Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.00 — Поэзия. 12.40 — Тонгги почта. 13.10 — Қишлоқ янгиликлари. 14.10 — Музикали киоск. 14.40 — Бугун — Ғалаба байрами. 14.55 — Фильм-концерт. 15.40 — Халқаро панорама. 16.25 — Енгилмас ва афсонавий. 18.00 — Футбол СССР кубоги учун финал. 19.50 — **Фашизмга қарши жангларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси. Бир минут сукунат.** 20.10 — Киносаёҳатчилар клуби. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт — фронтга. 23.20 — Велосипед спорти бўйича Тинчлик пойгаси. 23.40 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.40 — Урушдан сўнг, кеч соат олтида. Бадиий фильм. 11.10 — Ҳайвонот оламида. 12.10 — Қувноқ стартлар. 12.55 — Жасорат. 13.25 — Концерт. 14.00 — Театр афишаси олдида. 15.00 — Концерт. 15.45 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 16.15 — Ҳужжатли фильм. 17.15 — Очиқ китоб. Бадиий фильм. 5-серия. 18.20 — Бизнинг биография. 1934 йил. 19.05 — Қўшиқ инсон билан қолади. 19.50 — **Фашизмга қарши жангларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси. Бир минутлик сукунат.** 20.10 — Авлодларнинг жонли хотираси. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Қўшиққа айланган жасорат. 21.30 — Время. 22.15 — Старшина. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Икки солдат ҳақида қисса. Бадиий фильм. 11.25 — Фильм-концерт. 11.50 — Мультфильм. 12.00 — Қувноқ стартлар. 13.00 — Уруш йиллари қўшиқлари. 13.45 — Зарница-82. 14.15 — Ҳужжатли киноэкрани. 18.00 — Фонарик. 18.30 — Ғалаба байрамига бағишланган чавандозлик байрами. 19.20 — Ахборот. 19.35 — Бугун — Ғалаба байрами. 19.50 — **Москва. Фашизмга қарши жангларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси. Бир минутлик сукунат.** 20.10 — Ахборот. 20.30 — Ғалаба нашидаси. 21.30 — Время. 22.15 — Байрам кунида. Бадиий фильм.

ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.

10 МАЙ, ДУШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Онам мени бахтли қилиб туққан. Бадиий фильм. 10.55 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 11.55 — Концерт. 12.15 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Комсомол — менинг тақдирим. 15.50 — Оналар мактаби. 16.20 — Кончилик шон-шуҳрати ворислари. 16.50 — П. Богданов. Ортимизда Москва. 17.10 — Мультфильм. 17.20 — Концерт. 17.50 — Орлёнок. 18.35 — Чехословакия социалистик республикаси телевидениеси. 19.25 — Футбол шарҳи. 19.55 — КПСС XXVI съезди қарорлари ҳаётга. 20.25 — Пўлат қандай тобланди. Бадиий фильм. 1-серия. 21.30 — Время. 22.00 — Хоккей. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. Танаффусда — «Тинчлик» велопойгаси. 23.55 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.30 ва 12.05 — Фан оламида. 10.05 ва 13.00 — Рус тили. 10.35 ва 11.35 — Физика. 11.05 — Эстетик тарбия. 12.40 — ва 13.40 — Адабиёт. 14.10 — Сен қонунни биласанми. 14.45 — Физика. 15.15 — В. Шекспир. Биринчи кўрсатув. 16.00 — Рус халқ чолғулари. 16.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Биз БАМни қуряпмиз. 19.15 — Поэзия. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Бокс. Жаҳон чемпионати. Ярим финал. 21.30 — Время. 22.00 — А. В. Нежданова уйида.

ТОШКЕНТ-I. 17.55 — Мен, сен ва мультик. 18.30 — Концерт. 19.00 — Тошкентнинг 2000 йиллигига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ижод саҳифалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт-очерк. 21.30 — Время. 22.00 — Бугун оламда нима гап. 22.15 — Бахт қадри. Бадиий фильм. 23.40 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.15 — Телефильм. 18.45 — Олий математика. 19.45 — Ғалаба ранги. Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Назарий механика. 21.20 — Телефильм. 21.30 — Москва-II.

РАДИО

9 МАЙ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.15 — Совет халқининг ўчмас жасорати. 9.25 — Тинчликни сақлаб қолинг. 11.30 — Сўнмас у кунлар шуҳрати. 12.10 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Улуғ Ватан уруши ветеранлари, Сизлар учун. 14.00 — Табаррук замин. 15.00 — Давр, воқеалар, кишилар. 15.40 — Театр микрофон олдида. 17.30 — Чолғу куйлари. 17.45 — Қитъалар учрашуви. 18.15 — Ғалаба кунига бағишланган от спорти байрами. 18.30 — Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг талабларига биноан концерт. 19.00 — Урушдан сўнг кеч соат олтида. 19.50 — **Фашизмга қарши жангларда қурбон бўлганларнинг порлоқ хотираси. Бир минутлик сукунат.** 20.20 — Келинг, гуллар қўйилик. 20.50 — Ғалаба кунига. 21.00 — Оқшомдан тонггача. 21.20 — Жангчи монологи. 1-эшиттириш. 22.30 — Жангчи монологи. 2-эшиттириш. 23.15 — Улуғ Ватан уруши қатнашчилари талабларига биноан концертнинг давоми.

10 МАЙ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.30 — Яхши кайфият. 9.15 — Дўстлик ҳақида қўшиқлар. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 10.15 — Ёзувчилар микрофон олдида. 12.10 — Узбекистан индустриальный. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Танбур, сато тароналари. 19.25 — Музикали танаффус. 20.50 — Шу куннинг муҳим сиёсий воқеалари. 21.00 — Р. Қодирий. Жонажон куррамиз. 21.20 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.30 — Маҳтумқули ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

19 май соат 14.00 да ИНСТИТУТГА КИРИШНИ ХОҲЛОВЧИЛАР УЧУН

«ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ»НИ ЎТКАЗАДИ

Институт адреси: 700015, Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 35-уй (8, 9, 10, 24-трамвайларнинг «Кафанов кўчаси» бекати).

●

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудири: марксча-ленинча фалсафа ва сиёсий иқтисод (фан доктори ёки кандидати).

КОНКУРС МУДДАТИ — 26 МАЙГАЧА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 15-алоқа бўлими, Кафанов кўчаси, 35-уй, кадрлар бўлими.

●

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/V да **Алмандар** (12.00), **Рўйхатларда йўқ** (19.30), 11/Vда **Гурунг**, 12/V да **Ҳар тўкисда бир айб.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **РСФСРда ва Шимолий Осетия АССРда хизмат кўрсатган артист ЭМИЛЬ КИО раҳбарлигидаги иллюзион аттракционининг гастроллари.**

●

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ

1982 йилда техникумга кирувчиларни ОЙЛИК, ПУЛЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Аризалар 1 июлгача қабул қилинади.

МАШҒУЛОТЛАР 1 ИЮЛДАН БОШЛАНАДИ.

Бошқа шаҳарликлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Техникум адреси: 700167, Тошкент шаҳри, 2-Сарикуль кўчаси, 3-уй (39, 111-автобусларнинг «Темир йўл транспорти техникуми» бекати).

«Саодат» журнали редакцияси коллективи журналнинг собиқ масъул секретари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими

Салоҳ ҲАСАНнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

«Совет Ўзбекистони санъати» журнали редакцияси коллективи бўлим мудири Қ. Исломовга акаси

Салоҳ ҲАСАНнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЭСКИ ҚАСР СИРИ

Днепропетровск инженерлик-қурилиш институтининг студентлари Литвадаги Тракай қасрининг сирларидан бирини — бу кўҳна иншоотга қандай қилиб тош терилганлиги сирини очдилар.

Днепропетровсклик студентлар илмий-амалий конференцияда қатнашиш учун Вильнюсга келган эдилар. Улар биринчи кечадаёқ Тракайга жўнаб кетдилар. Бу ерда қасрни томоша қилиш билан бирга истеҳком деворига терилган тош қоришмасининг намуналарини ҳам олдилар.

Бақувват прессда ўтказилган синовлар қоришма ғоятда пишиқлигини тасдиқлади: у ҳар квадрат сантиметрда 400 килограммдан кўпроқ нагрузкага бардош берди. Рентгеноструктуравий анализ қоришмада муайян нисбатда оҳак билан қум борлигини кўрсатди. Қадимги ёдгорликларни тиклашда ўрта аср қурувчиларининг тажрибаси қўл келади. (ТАСС).

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Чиноз районидаги «Чиноз» наслчилик совхоз-техникумида физкультура ва спортни ривожлантиришга алоҳида аҳамият берилмоқда. Бу ерда спорт секциялари мунтазам ишлаб турибди. Ёшлар ҳозирча спортнинг олти тури бўйича шуғулланишмоқда. Суратда: волейболчилар устози Э. Билолов шогирдлари даврасида.

В. Нуриддинов ва А. Усмонов фотоси. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ОТЧОПАРИДА:

ЧАВАНДОЗЛИК САЙИЛИ

Бугун Тошкент отчопари яна гавжумлашади. Бу ерда Улуғ Ватан урушида совет халқи эришган Буюк Ғалабанинг 37 йиллигига бағишланган спорт байрами ҳамда Ўзбекистон XIX Спартакиадасининг тантанали очилиш маросими бўлади. Спорт байрамига пухта ҳозирлик кўрилди. Бадиий ҳаваскорлар ва дорбозларнинг чиқишлари уюштирилади. Байрам тантанаси физкультурачилар, ДОСААФчилар ва чавандозларнинг паради билан бошланади. Бадиий гимнастикачилар, полвонлар, қиличбозлар, енгил атлетикачиларнинг намунали чиқишлари бўлади. «Қиз қувмоқ» чавандозлик ўйини, суворийларнинг пойга ва тўсиқлардан ошиш мусобақалари ўтказилади. Мусобақаларда С. Левадний, А. Мусурмонқулов, Д. Хайитқулов, Н. Йўлдошев, С. Маматқулов сингари моҳир чавандозлар куч синашадилар. Спорт байрами мотоцикл ва автомашиналарда ўтказиладиган пойга билан якунланади.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

✦ **ФУТБОЛ:** Жиззахнинг «Звезда» командаси Киев армиячилари меҳмони бўлиб (0:0), очколарни бештага етказди.

СССР терма командасининг жаҳон чемпионатига тайёргарлиги муносабати билан мамлакат чемпионати ўйинларига ўзгартиш киритилди. Жумладан, 10-тур ўйинларининг аксарияти 16 майда ўтказилади. Шу куни «Пахтакор» спартакчилар меҳмони бўлади.

✦ **СПАРТАКИАДА:** Янгийўл ва «Қибрай» спорт комплекси стадионларида республика XIX Спартакиадаси программаси бўйича футбол мусобақалари ўтмоқда. Ҳозир Янгийўлда фарғоналиклар олти очко билан, Қибрайда самарқандликлар 10 очко билан пешқадамлик қилишмоқда.

✦ **ОҒИР АТЛЕТИКА.** Томскда ёшлар ўртасида ўтказилган СССР биринчилигида ўзбекистонлик А. Нормуродов 67 килограмм вазнли полвонлар орасида икки кураш бўйича 300 килограммли натижа кўрсатиб, фахрли иккинчи ўринни эгаллади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000, Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05; масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05; секретариат — 33-72-83, 32-53-06, 32-54-11; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19; марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70; коммунистик тарбия — 32-54-29; халқаро ҳаёт — 32-54-14; саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-18; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-35-53, 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22, стенографистка — 33-73-43; 33-54-05; жамоатчилик қабулхонаси — 32-54-16; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 6-48-35; Сирдарё — 2-05-27; Сурхондарё — 3-93-36; Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-70-78; Андижон — 4-48-65; Жиззах — 2-31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94; Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 02946. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 109.